

The Role of Social Cohesion in Shaping the Geopolitical Capacity of Ansarallah and Its Identity–Security Implications for Yemen

Morteza Nourmohamadi¹✉, Vahid Afrasiaban²

1. Associate Professor of International Relations, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. Email: mnourmohammadi@atu.ac.ir
2. PhD candidate in Regional studies, Allameh Tabatabai University. Email: mnourmohammadi@atu.ac.ir

ARTICLE INFO

Article type:
Research Paper

Article history:

Received: June 4, 2025
Revised: August 8, 2025
Accepted: October 31, 2025
Published: December 24, 2025

Keywords:

Yemen identity Ansar Allah Bab al-Mandab Copenhagen School

Abstract

Yemeni society, shaped by a turbulent history and entrenched tribal structures, has long relied on kinship solidarity and shared historical values. This research seeks to illuminate how identity components shape Yemen's security dynamics, with particular attention to the strategically vital Bab al-Mandab strait. By examining this nexus, the study aims to reveal new dimensions of the relationship between identity and security. The central question investigates how Yemeni identity elements influence social cohesion, the legitimacy of domestic actors, and their ability to assert control over Bab al-Mandab. It further explores the implications of these dynamics for Yemen's national security and its broader geopolitical position. The study advances the hypothesis that reinforcing identity components—tribal cohesion, shared cultural values, indigenous traditions and the articulation of an Arab-Islamic identity (notably through support for the Palestinian cause)—strengthens social cohesion and reduces internal fragmentation. This cohesion, in turn, enhances AnsarAllah's capacity to mobilize forces, consolidate legitimacy, and secure control of Bab al-Mandab, thereby improving Yemen's security and regional standing. The overarching aim is to explicate the causal relationship between identity and security outcomes at both national and regional levels. Methodologically, the study employs a qualitative case study approach, using causal-explanatory analysis to examine the link between social cohesion and Ansar Allah's influence on regional security. Ultimately, the article argues that identity in Yemen should be understood not merely as cultural heritage, but as a strategic and practical instrument in shaping the country's security equations.

How to cite: Nourmohammadi, M. and afrasiaban, V. (2025). The Role of Social Cohesion in Shaping the Geopolitical Capacity of Ansarallah and Its Identity–Security Implications for Yemen. *Geography and Regional Planning*, 15 (61), 616–638. <https://doi.org/10.22034/jgeoq.2025.554861.4350>

© Author(s) retain the copyright and full publishing rights
DOI: <https://doi.org/10.22034/jgeoq.2025.554861.4350>

Publisher: Qeshm Institute of Higher Education

Extended Abstract

Introduction

This study investigates the ways in which the identity structures of Yemeni society have shaped domestic power relations and regional security dynamics, particularly through their influence on social cohesion and the political-military capacity of Ansar Allah, with special attention to control over the Bab al-Mandab strait. Departing from conventional analyses that privilege military and strategic factors, the research advances an alternative framework by conceptualizing identity as a causal variable—both discursive and material—that actively conditions security outcomes. The central research question asks how tribal, religious, cultural, and Arab-Islamic identity dimensions have affected patterns of social cohesion, the legitimacy of domestic actors, and their capacity to assert authority over Bab al-Mandab. Subsidiary questions probe which identity dimensions have proven most decisive, how identity-based resources have been translated into control of maritime chokepoints, and what broader national and regional implications emerge from these processes. Theoretically, the study integrates three complementary perspectives—securitization theory, ontological security, and social capital—to illuminate the mechanisms through which identity generates security effects. Drawing on the Copenhagen School, securitization theory positions identity as a discursive resource that enables political actors to construct existential threats and legitimize extraordinary measures. Ontological security theory adds a narrative-psychological dimension, explaining why actors and their constituencies embrace identity narratives that promise continuity, stability, and meaningful self-understanding under conditions of external pressure. Social capital theory, in turn, provides the connective tissue between meaning and collective action: networks of trust, kinship, and reciprocity—particularly within Yemen's tribal structures—facilitate mobilization, coordination, and the conversion of legitimacy into operational capacity. Taken together, these perspectives yield a causal-explanatory model in which securitizing discourse, anchored in ontological narratives, activates social capital

and thereby produces resilient, legitimate, and organized political-military actors.

Methodology

The research adopts a qualitative case-study design combined with causal-explanatory analysis to investigate the mechanisms through which identity shapes power and security in Yemen. It draws upon a diverse corpus of sources, including historical records, field and NGO reports, reputable media coverage, and prior scholarly works. Data are examined through qualitative content analysis and comparative process tracing, enabling the identification of recurring patterns, narrative structures, and causal linkages. This interpretive strategy illuminates the ways in which identity narratives are constructed, circulated, and enacted across social and institutional networks, with particular emphasis on northern Yemen's tribal confederations, notably Hashd and Bakil. By integrating discursive analysis with attention to social structures and mobilization outcomes, the study moves beyond descriptive accounts to offer a nuanced explanation of how identity functions simultaneously as a meaning-making framework and a capability-generating resource. Methodologically, the study thus positions identity not as a passive or secondary variable, but as an active and constitutive element of Yemen's security dynamics—one that mediates legitimacy, mobilization, and the transformation of social cohesion into political-military capacity.

Results and Discussion

The empirical analysis confirms the central hypothesis: the consolidation of Yemeni identity components—tribal cohesion, shared historical memory, indigenous traditions of conflict management, and a pronounced Arab-Islamic consciousness expressed through solidarity with the Palestinian cause—has reinforced social cohesion and mitigated internal fragmentation within key communities. This cohesive identity fabric has, in turn, enhanced Ansar Allah's capacity to mobilize, organize, and legitimize its political and military activities.

The study identifies three interlocking causal mechanisms that collectively explain this process:

1. Discursive securitization: Ansar Allah framed external powers—particularly the United States and Israel—along with their domestic allies, as existential threats to Yemeni sovereignty and identity. This framing resonated with entrenched grievances and cultural narratives, enabling the movement to portray extraordinary political and military measures as legitimate acts of collective self-defense.

2. Ontological reproduction: By invoking themes of history, martyrdom, religious duty, and shared suffering, Ansar Allah cultivated narrative stability and continuity. These identity narratives sustained organizational resilience and internal cohesion despite external pressures such as sanctions, bombardment, and economic strain.

3. Social-capital activation: Tribal and kinship networks provided essential recruiting channels, logistical support, mediation venues, and sources of legitimacy. These traditional structures transformed social legitimacy into tangible governance capacity, allowing Ansar Allah to consolidate authority and establish local governance in the territories under its control.

Together, these mechanisms explain Ansar Allah's ability to exert effective influence over the Bab al-Mandab strait. Control of this strategic maritime corridor was achieved not primarily through superior military force, but through the fusion of identity-driven legitimacy and social organization. This fusion reduced local resistance, facilitated cooperation, and normalized governance arrangements among coastal communities. Identity thus functioned as a multiplier of political-military capacity, translating shared narratives and trust networks into strategic control of a chokepoint with profound regional and global implications. The findings advance an integrated understanding of how meaning (identity discourse) and structure (social networks) interact to produce security outcomes. The combined application of securitization theory, ontological security, and social capital demonstrates that identity is neither a background variable nor an epiphenomenon of material conditions, but a constitutive driver of power. Empirically, the case of Bab al-Mandab illustrates how local identity infrastructures can shape regional security architectures, particularly in maritime contexts where social legitimacy directly

influences access and control. Policy-wise, the study underscores the dual potential of identity capital. On one hand, it can stabilize communities and support governance in the absence of strong state institutions; on the other, if left unregulated, it may empower armed actors and intensify conflict. Policymakers must therefore engage identity as a dynamic political resource. Domestically, this entails integrating tribal leaders into formal governance, linking customary mediation with legal institutions, and directing reconstruction efforts toward port and coastal areas to channel social capital into peaceful development. Regionally, sustainable maritime security requires inclusive frameworks that combine diplomacy, transparent monitoring, and development assistance sensitive to identity dynamics—while avoiding strategies that inadvertently reinforce coercive networks.

Conclusion

This study demonstrates that identity constitutes a decisive variable in Yemen's security landscape, enabling Ansar Allah to translate narrative authority and tribal solidarity into political legitimacy and operational control over the Bab al-Mandab strait. By integrating securitization, ontological security, and social capital theories, the research advances a comprehensive framework for understanding how meaning and structure co-produce security capacities in fragile contexts. The findings redirect both scholarly and policy attention away from narrowly material or coercive explanations and toward the deeper social mechanisms that underpin governance, legitimacy, and regional order. Theoretically, the study enriches debates on securitization and non-state agency by showing how identity functions simultaneously as a discursive resource and a structural asset. Empirically, it highlights the maritime dimension of identity politics, illustrating how local narratives can scale upward to shape global trade and security. For policymakers, the analysis underscores that sustainable stability around strategic chokepoints such as Bab al-Mandab depends as much on managing identity dynamics on land as on naval deterrence at sea. Identity capital, however, is inherently ambivalent: it can foster resilience and community-based governance, yet it may also

empower militant non-state actors when left unbalanced by inclusive political structures. Recognizing and strategically engaging this duality is therefore essential for conflict resolution and regional stability. Finally, the study opens avenues for comparative research across the Horn of Africa and the broader Arab world, where variations in identity structures may condition the ability of local

Ethical considerations

Following the principles of research ethics

The authors have observed the principles of ethics in conducting and publishing this scientific research, and this is confirmed by all of them.

Data Availability Statement

Data available on request from the authors.

Acknowledgements

First author: Preparation of samples, conducting experiments and collecting data, performing calculations, statistical analysis of data, analysis and interpretation of information and results, preparing a draft of the article.

actors to influence geopolitical outcomes. Such comparative inquiry would not only test the robustness of the proposed framework but also deepen our understanding of how identity infrastructures shape security architectures in other contested maritime and borderland contexts.

Second author: Preparation of samples, conducting experiments and collecting data, performing calculations, statistical analysis of data, analysis and interpretation of information and results, preparing a draft of the article

Ethical Considerations

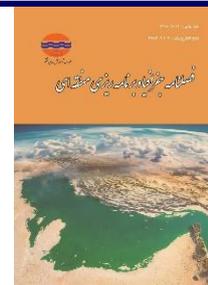
The authors affirm that they have adhered to ethical research practices, avoiding plagiarism, misconduct, data fabrication or falsification, and have provided their consent for this article's publication.

Funding

This research was conducted without any financial support from Payam Noor University.

Conflict of Interest

The authors declare no conflict of interest

نقش انسجام اجتماعی در شکل‌گیری ظرفیت ژئوپلیتیکی انصارالله و پیامدهای هویتی

امنیتی آن برای یمن

مرتضی نورمحمدی^۱، وحید افراسیابان^۲

۱. دانشیار روابط بین الملل، دانشگاه علامه طباطبائی

۲. دانشجوی دکتری رشته مطالعات منطقه‌ای، دانشگاه علامه طباطبائی

اطلاعات مقاله	چکیده
<p>نوع مقاله: مقاله پژوهشی</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۲/۱۵ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۵/۱۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۸/۰۹ تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۱۰/۰۳</p> <p>کلیدواژه‌ها: یمن هویت انصارالله باب‌المنذب مکتب کهنهاگ</p>	<p>جامعه یمن با پیشینه‌ای پر فراز و نشیب و ساختاری قبیله‌ای، همواره بر پایه همبستگی‌های خویشاوندی و ارزش‌های مشترک تاریخی استوار بوده است. ضرورت این پژوهش از آنجا ناشی می‌شود که فهم نقش مؤلفه‌های هویتی در تحولات امنیتی یمن، به‌ویژه در ارتباط با گذرگاه راهبردی باب‌المنذب، می‌تواند ابعاد تازه‌ای از پیوند میان هویت و امنیت را آشکار سازد. پرسش اصلی تحقیق آن است که مؤلفه‌های هویتی جامعه یمن چگونه بر انسجام اجتماعی و توان بازیگران داخلی در کسب مشروعیت و کنترل گذرگاه راهبردی باب‌المنذب اثر گذاشته و پیامدهای آن بر امنیت ملی و موقعیت ژئوپلیتیک یمن چیست؟ فرضیه پژوهش بر این مبناست که تقویت مؤلفه‌های هویتی (انسجام قبیله‌ای، ارزش‌های مشترک، سنت‌های بومی، پیوند با هویت اسلامی عربی در قالب حمایت از آرمان فلسطین) به انسجام اجتماعی و کاهش شکاف‌های درونی منجر می‌شود، این انسجام توان انصارالله را در بسیج نیروها، کسب مشروعیت و کنترل باب‌المنذب افزایش می‌دهد و در نهایت امنیت ملی و موقعیت ژئوپلیتیک یمن را ارتقا می‌بخشد. هدف تحقیق، تبیین رابطه علی میان عناصر هویتی و پیامدهای امنیتی در سطح ملی و منطقه‌ای است. از نظر روش‌شناسی، پژوهش بر رویافت کیفی و مطالعه موردی متمرکز بوده و با رویکرد تبیینی علی، به واکاوی پیوند میان ظرفیت انسجام اجتماعی و افزایش توان انصارالله در کنترل امنیتی منطقه‌ای می‌پردازد. بدین سان، مقاله می‌کوشد نشان دهد که هویت، نه صرفاً یک میراث فرهنگی، بلکه ابزاری عملی در شکل‌دهی به معادلات امنیتی یمن است.</p>

استناد: نورمحمدی، مرتضی و افراسیابان، وحید. (۱۴۰۴). نقش انسجام اجتماعی در شکل‌گیری ظرفیت ژئوپلیتیکی انصارالله و پیامدهای هویتی - امنیتی آن برای یمن. *جغرافیا و برنامه‌ریزی منطقه‌ای*، ۱۵(۶۱)، ۶۱۶-۶۳۸. DOI: 10.22034/jgeoq.2025.554861.4350

مقدمه

در ادبیات معاصر روابط بین‌الملل و مطالعات امنیتی، رویکردهای کلاسیکی که قدرت را عمدتاً بر اساس مؤلفه‌های سخت‌افزاری، توان نظامی و موازنه قوای مادی تبیین می‌کردند، به تدریج با محدودیت‌های مفهومی مواجه شده‌اند. تحولات چند دهه اخیر، به‌ویژه در مناطق بحران‌خیز و دولت‌جامعه‌های شکننده، نشان داده است که قدرت و امنیت صرفاً محصول انباشت ابزارهای نظامی نیستند، بلکه در پیوندی تنگاتنگ با لایه‌های هویتی، سرمایه اجتماعی، سازوکارهای درونی مشروعیت و الگوهای بسیج اجتماعی شکل می‌گیرند. تجربه‌های منطقه‌ای خاورمیانه و به‌ویژه تحولات پس از «بهار عربی» در یمن، به‌روشنی گویای این واقعیت هستند که نادیده گرفتن ابعاد اجتماعی و هویتی قدرت، به تحلیل‌هایی تقلیل‌گرا منتهی می‌شود.

یمن، با ساختار اجتماعی عمیقاً قبیله‌ای، شبکه‌های گسترده خویشاوندی، تاریخچه‌ای از ارزش‌ها و روایت‌های مشترک و سنت‌های بومی حل‌وفصل‌منزاعه، نمونه‌ای مهم از جامعه‌ای است که در آن «هویت» نقشی فعال و سازمان‌دهنده در کنش سیاسی و امنیتی ایفا می‌کند. این ویژگی‌های اجتماعی، در کنار موقعیت ژئوپلیتیک حساس یمن در پیرامون گذرگاه راهبردی باب‌المندب، این کشور را به عرصه‌ای ممتاز برای بررسی چگونگی تبدیل سرمایه‌های هویتی به ظرفیت‌های ملموس ژئوپلیتیکی بدل کرده است. در چنین بستری، بازیگران داخلی ریشه‌دار در جامعه، بیش از دولت‌های رسمی ضعیف یا متزلزل، قادر بوده‌اند از منابع نرم اجتماعی برای بازتولید قدرت و اعمال کنترل امنیتی بهره‌برداری کنند. این مقاله، در مقام یک پژوهش تبیینی، بر آن است نشان دهد که مؤلفه‌های هویتی در جامعه یمن، نه صرفاً به‌عنوان میراثی فرهنگی یا نمادین، بلکه به‌مثابه ابزارهایی عملی، بسیج‌کننده و مشروعیت‌ساز عمل می‌کنند و می‌توانند ظرفیت‌های ژئوپلیتیکی یک بازیگر داخلی همچون انصارالله را به‌طور معناداری افزایش دهند. تمرکز مقاله بر این است که چگونه معنا، زمانی که در قالب روایت‌های مشترک، شبکه‌های اجتماعی و نهادهای بومی سازمان می‌یابد، قابلیت ترجمه به قدرت مادی و کنترل فضایی را پیدا می‌کند و پیامدهای امنیتی گسترده‌ای در سطح ملی و منطقه‌ای بر جای می‌گذارد.

مسئله محوری پژوهش بر این فرض بنیادین استوار است که تقویت و بازتعریف مؤلفه‌های هویتی در جامعه یمن از جمله انسجام قبیله‌ای، ارزش‌های تاریخی مشترک، سنت‌های بومی حل‌وفصل‌منزاعه و پیوند کارکردی با هویت اسلامی-عربی در چارچوب حمایت از آرمان فلسطین به افزایش انسجام اجتماعی و ظرفیت بسیج‌گری منجر می‌شود. این انسجام، به‌عنوان متغیری میانجی، مجرای تبدیل معنا به قدرت مادی را فراهم کرده و زمینه‌ساز شکل‌گیری «ظرفیت ژئوپلیتیکی» برای بازیگرانی چون انصارالله می‌شود. بر این اساس، پرسش اصلی پژوهش چنین صورت‌بندی می‌شود. مؤلفه‌های هویتی جامعه یمن چگونه بر انسجام اجتماعی و توان بازیگران داخلی در کسب مشروعیت و کنترل گذرگاه راهبردی باب‌المندب اثر گذاشته و پیامدهای آن بر امنیت ملی و موقعیت ژئوپلیتیک یمن چیست؟ از این پرسش کلان، چند پرسش فرعی استخراج می‌شود. کدام عناصر هویتی بیشترین نقش را در فرایند بسیج اجتماعی ایفا می‌کنند؟ فرایندهای گفتمانی و نمادینی که هویت را به سطح «مسئله امنیتی» ارتقا می‌دهند در قالب کنش‌های گفتاری و پذیرش مخاطب چه ویژگی‌هایی دارند؟ نهایتاً، چه مکانیزم‌هایی انتقال مشروعیت هویتی به کنترل مادی قلمرو و تسلط میدانی را امکان‌پذیر می‌سازند؟ فرضیه اصلی پژوهش بدین صورت بیان می‌شود که تقویت مؤلفه‌های هویتی (انسجام قبیله‌ای، ارزش‌های مشترک، سنت‌های بومی، پیوند با هویت اسلامی-عربی در قالب حمایت از آرمان فلسطین) به انسجام اجتماعی و کاهش شکاف‌های درونی منجر می‌شود، این انسجام توان انصارالله را در بسیج نیروها، کسب مشروعیت و کنترل باب‌المندب افزایش می‌دهد و در نهایت امنیت ملی و موقعیت ژئوپلیتیک یمن را ارتقا می‌بخشد. در کنار این فرضیه کلی، فرضیه‌های فرعی نیز مطرح می‌شوند که به نقش شبکه‌های قبیله‌ای در تأمین نیروی انسانی، کارکرد گفتمان‌های ضدمداخله خارجی در تثبیت مشروعیت و نقش نهادهای محلی سنتی در مشروعیت‌بخشی به اقدامات امنیتی می‌پردازند.

از منظر روش‌شناختی، پژوهش حاضر بر رهیافت کیفی و روش مطالعه موردی تکیه دارد و هدف آن تبیین علی‌فرایندهای اجتماعی-سیاسی است. داده‌ها از طریق تحلیل محتوای گفتمانی متون و سخنرانی‌های رسمی انصارالله، بررسی اسناد رسمی و

تحلیل روایت‌های جمعی گردآوری می‌شوند. در سطح تحلیل، از تحلیل تماتیک^۱ برای استخراج شاخصه‌های هویتی و از روش ردیابی فرایند^۲ برای آشکارسازی پیوندهای علی میان هویت و توانمندی ژئوپلیتیک استفاده می‌شود. پایایی و اعتبار پژوهش از طریق تری‌انگولاسیون^۳ داده‌ها و بازبینی تحلیلی مستمر تضمین می‌گردد. چارچوب نظری مقاله ترکیبی است و بر مفاهیم «امنیتی‌سازی» از مکتب کپنهاگ و «امنیت هستی‌شناختی» استوار است. این چارچوب امکان می‌دهد تا فرایندهایی تحلیل شوند که در آن‌ها هویت جمعی، از طریق کنش‌های گفتمانی، به مسئله‌ای امنیتی تبدیل می‌شود و در خدمت بقای اجتماعی-سیاسی قرار می‌گیرد. در نهایت، این پژوهش بر آن است نشان دهد که بدون درک سرشت اجتماعی-نمادین قدرت، تحلیل تحولات امنیتی یمن و گذرگاه‌های راهبردی آن ناقص خواهد بود. مقاله می‌کوشد با پیوند دادن هویت و ژئوپلیتیک، مدلی تحلیلی ارائه دهد که نه تنها به غنای نظری مطالعات امنیتی می‌افزاید، بلکه برای سیاست‌گذاران منطقه‌ای و بین‌المللی نیز چارچوبی واقع‌بینانه‌تر برای فهم و مواجهه با تحولات یمن فراهم می‌سازد.

۱- پیشینه تحقیق

سالمونی، لویدولت و ولز^۴ در کتاب خود با عنوان «رژیم و پیرامون در شمال یمن: پدیده حوثی‌ها»^۵ (۲۰۱۰)، یکی از جامع‌ترین پژوهش‌های انگلیسی‌زبان در خصوص جنبش انصارالله را ارائه کرده‌اند. این اثر تلاش می‌کند تا خاستگاه‌ها، تحولات و پیامدهای سیاسی و اجتماعی این جنبش را در چارچوب مناسبات میان مرکز و پیرامون یمن تحلیل کند. نقطه قوت این پژوهش در آن است که منازعه میان دولت یمن و انصارالله را نه صرفاً به‌عنوان یک تقابل نظامی، بلکه به‌عنوان پدیده‌ای با ریشه‌های عمیق هویتی، انسجام قبیله‌ای و مسائل ساختاری ناشی از حاشیه‌نشینی بررسی می‌کند. نویسندگان با استفاده از منابع معتبر غربی و منطقه‌ای، به‌ویژه بر اهمیت هویت زیدی، ساختارهای قبیله‌ای و ناکامی دولت مرکزی در ادغام مناطق پیرامونی تأکید دارند و نتیجه می‌گیرند که انصارالله به‌عنوان نیرویی پایدار، از مشروعیت محلی قابل توجهی برخوردار است. تمرکز این پژوهش، بیشتر بر تبیین تاریخی و اجتماعی جنبش انصارالله در شمال یمن و روابط آن با دولت مرکزی و بازیگران منطقه‌ای معطوف است. در مقابل، مقاله حاضر رویکرد متفاوتی را اتخاذ کرده است. این پژوهش علاوه بر تحلیل مؤلفه‌های هویتی همچون انسجام قبیله‌ای، ارزش‌های مشترک و سنت‌های بومی، به بررسی نقش این مؤلفه‌ها در توانمندسازی انصارالله برای کسب مشروعیت و کنترل گذرگاه راهبردی باب‌المنندب می‌پردازد. نوآوری اصلی این مقاله در مقایسه با مطالعه RAND آن است که هویت را تنها به‌عنوان متغیری تاریخی برای تبیین گذشته نمی‌نگرد، بلکه آن را ابزاری عملی برای شکل‌دهی به معادلات امنیت ملی و ژئوپلیتیک یمن تحلیل می‌کند. بدین ترتیب، این پژوهش پیوند میان انسجام اجتماعی و ظرفیت امنیتی را در سطوح ملی و منطقه‌ای روشن ساخته و نقش آن‌ها را در معادلات راهبردی یمن برجسته می‌کند.

استیون دبلیو. دی^۶ در کتاب خود با عنوان «منطقه‌گرایی و شورش در یمن: یک اتحادیه ملی آشفته»^۷ (۲۰۱۲)، که یکی از جامع‌ترین مطالعات پیرامون علل بی‌ثباتی یمن پس از وحدت ۱۹۹۰ است، به بررسی دقیق شکنندگی هویت ملی این کشور پرداخته است. او در این اثر نشان می‌دهد که شورش‌ها و ناآرامی‌های یمن، رخدادهایی ناگهانی و بی‌پیشینه نیستند، بلکه نتیجه شکاف‌های عمیق تاریخی، منطقه‌ای و قبیله‌ای محسوب می‌شوند. اهمیت این کتاب در آن است که با تکیه بر داده‌های میدانی و تحلیل‌های تاریخی، ناتوانی دولت مرکزی در یکپارچه‌سازی هویت‌های متنوع را به‌عنوان عامل کلیدی ظهور جنبش‌هایی چون

^۱ تحلیل تماتیک روشی کیفی است که با شناسایی، دسته‌بندی و تبیین مضامین اصلی در داده‌ها، الگوهای معنایی را آشکار می‌سازد و پیوند میان مفاهیم و فرایندهای اجتماعی-سیاسی را توضیح می‌دهد.

^۲ process tracing

^۳ Data triangulation is a research strategy that combines multiple sources, methods, or perspectives to enhance validity, reliability, and reduce potential bias in findings.

^۴ Salmoni, Loidolt and Wells

^۵ Regime and Periphery in Northern Yemen: The Huthi Phenomenon

^۶ Stephen W. Day

^۷ Regionalism and Rebellion in Yemen: A Troubled National Union

انصارالله معرفی می‌کند. دی تأکید دارد که سنت‌های بومی حکمرانی، وفاداری‌های قبیله‌ای و هویت‌های منطقه‌ای همچنان به‌عنوان محرک‌های اصلی بسیج سیاسی و مقاومت عمل کرده و در نتیجه، انسجام ملی را به‌طور جدی تضعیف کرده‌اند. در حالی که اثر دی بیشتر بر شکاف‌های هویتی و منطقه‌ای در سطح کلان و تأثیرات آن بر وحدت ملی تمرکز دارد، مقاله حاضر دیدگاه تازه‌ای ارائه می‌دهد. این پژوهش نشان می‌دهد که مؤلفه‌های هویتی نه تنها در شکل‌گیری بحران یمن نقش داشته‌اند، بلکه در تقویت توان عملیاتی انصارالله برای کسب مشروعیت و کنترل گذرگاه راهبردی باب‌المندب نیز تأثیرگذار بوده‌اند. نوآوری اصلی این مقاله در مقایسه با اثر دی آن است که هویت را نه صرفاً به‌عنوان یک متغیر تاریخی، بلکه به‌عنوان ابزاری پویا و فعال در معادلات امنیت ملی و ژئوپلیتیکی یمن تحلیل می‌کند. این رویکرد، پیوند علی میان انسجام اجتماعی، قدرت‌یابی انصارالله و پیامدهای امنیتی و منطقه‌ای را روشن‌تر ساخته و به درک عمیق‌تری از بحران یمن کمک می‌کند.

لورن بونفوا^۱ در کتاب «یمن و جهان: فراتر از ناامنی»^۲ (۲۰۱۸) با رویکردی انتقادی، تصویر تقلیل‌گرایانه از یمن به‌عنوان صرفاً کانون بحران را به چالش می‌کشد و می‌کوشد جایگاه این کشور را در پیوند با پویایی‌های منطقه‌ای، جهانی و هویتی نشان دهد. اهمیت اثر او در آن است که برخلاف روایت‌های رایج، یمن را نه یک «دولت مسئله‌دار» منزوی، بلکه سرزمینی با پیوندهای عمیق تاریخی، فرهنگی و سیاسی با جهان عرب، اسلام و حتی بازیگران بین‌المللی معرفی می‌کند. بونفوا تأکید دارد که مؤلفه‌های هویتی همچون پیوندهای قبیله‌ای، سنت‌های اسلامی (زیدی و سنی) و همبستگی عربی اسلامی عناصری ایستا نیستند، بلکه منابعی فعال‌اند که بازیگران سیاسی، به‌ویژه انصارالله، برای کسب مشروعیت و تقویت نفوذ داخلی و منطقه‌ای خود به‌کار می‌گیرند. با این همه، تمرکز اصلی او بر بازنمایی یمن در سطح بین‌المللی و تبیین لایه‌های هویتی در چارچوب رقابت‌های منطقه‌ای و گفتمان‌های جهانی است. در مقابل، مقاله حاضر نشان می‌دهد که این مؤلفه‌ها نه تنها در سطح گفتمانی، بلکه در عرصه عملیاتی نیز نقشی تعیین‌کننده دارند. نوآوری اصلی پژوهش حاضر در مقایسه با اثر بونفوا آن است که هویت را به‌مثابه ابزاری علی و کارکردی در ارتقای توان انصارالله برای بسیج نیروها، کسب مشروعیت و کنترل گذرگاه راهبردی باب‌المندب تحلیل می‌کند. بدین‌سان، این مقاله پیوند مستقیم میان انسجام اجتماعی و پیامدهای امنیتی ژئوپلیتیکی یمن را برجسته می‌سازد.

ابراهیم جلال^۳ در مقاله «اندیشه سیاسی جنبش حوثی‌های یمن (انصارالله)»^۴ (۲۰۲۰) تحلیلی متمرکز بر بنیان‌های فکری و ایدئولوژیک انصارالله ارائه می‌دهد. هدف او نشان دادن چگونگی بازتعریف و سیاسی‌سازی میراث زیدی توسط این جنبش و بهره‌گیری از آن برای مشروعیت‌بخشی به نقش سیاسی - نظامی‌اش است. اهمیت پژوهش در آن است که انصارالله را نه شورشی، بلکه جنبشی با چشم‌اندازی منسجم معرفی می‌کند. جنبشی که با اتکا به آموزه‌های دینی، گفتمان ضدامپریالیستی و سرمایه فرهنگی (نمادها، آیین‌ها و حافظه تاریخی) توانسته هویتی ترکیبی و بسیج‌گر پدید آورد. این بازتعریف هویتی، به‌ویژه در پیوند با مقاومت در برابر فساد داخلی و مداخله خارجی، ظرفیت انصارالله را برای تحکیم قدرت و ایفای نقش در معادلات امنیتی یمن افزایش داده است. با این حال، تمرکز جلال بیشتر بر لایه‌های فکری و ایدئولوژیک و بازسازی هویت زیدی در سطح گفتمانی است. در مقابل، مقاله حاضر نشان می‌دهد که مؤلفه‌های هویتی نه تنها در سطح ایدئولوژیک، بلکه در عرصه عملیاتی و ژئوپلیتیکی نیز نقشی تعیین‌کننده دارند. نوآوری اصلی این پژوهش در مقایسه با مطالعه جلال آن است که هویت را متغیری علی و کارکردی در ارتقای توان انصارالله برای بسیج نیروها، کسب مشروعیت و کنترل گذرگاه راهبردی باب‌المندب تحلیل می‌کند. بدین‌سان، مقاله حاضر پیوند مستقیم میان انسجام اجتماعی و پیامدهای امنیتی ملی و منطقه‌ای یمن را برجسته می‌سازد.

۲- چارچوب نظری و مفهومی

برای تحلیل فضای امنیتی پیچیده یمن و تبیین نقش مؤلفه‌های هویتی در تقویت ظرفیت‌های سیاسی و امنیتی بازیگران کلیدی، نیازمند چارچوبی نظری هستیم که بتواند پیوند میان این عناصر را روشن سازد. در این راستا، سه رویکرد اصلی مکتب

¹ Laurent Bonnefo

² Yemen and the World: Beyond Insecurity

³ Ibrahim Jalal

⁴ The Political Thought of Yemen's Houthi Movement (Ansar Allah)

کپنهاگ و نظریه امنیتی‌سازی، نظریه امنیت هستی‌شناختی و مفهوم سرمایه اجتماعی به‌عنوان ابزارهای تحلیلی به کار گرفته می‌شوند. نظریه امنیتی‌سازی، که به دست بری بوزان^۱ و اولی ویور^۲ صورت‌بندی شده، امنیت را مفهومی اجتماعی و برساخته می‌داند که در بستر گفتمان‌ها شکل می‌گیرد. این نظریه با تقسیم‌بندی ابعاد امنیت به حوزه‌های نظامی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی، امکان نگاهی چندبعدی به مسائل امنیتی را فراهم می‌آورد و در شرایط پیچیده‌ای چون یمن، ابزاری کارآمد برای بررسی تعامل میان هویت‌ها و پویایی‌های امنیتی محسوب می‌شود. (Flohr, 2025).

از منظر هستی‌شناختی، امنیت افقی تازه برای فهم رفتار دولت‌ها و بازیگران سیاسی می‌گشاید، افقی که بر پیوند تجربه‌های تاریخی، خاطره‌های جمعی و سطح اعتماد بنیادین استوار است. در این نگاه، امنیت صرفاً به معنای حفاظت از بقا نیست، بلکه تداوم هویت و انسجام روانی را در بر می‌گیرد. هنگامی که اعتماد پایه یک کشور در اثر بحران یا جنگ آسیب می‌بیند، بازیگران برای بازسازی ثبات و هویت خویش به الگوهای آشنا و عادات روزمره پناه می‌برند. بدین‌سان، امنیت هستی‌شناختی با تأکید بر حفظ هویت و اعتماد بنیادین، مکمل نظریه امنیتی‌سازی است که بر فرایندهای گفتمانی و برساخت تهدید تمرکز دارد. (دهقانی فیروزآبادی، ۱۳۸۸: ۵۲).

در بستر اجتماعی یمن، رهبران انصارالله با تکیه بر عناصر هویتی ریشه‌دار چون همبستگی‌های قبیله‌ای، هویت اسلامی-عربی و پیوند با آرمان فلسطین، تهدیدات داخلی و خارجی را در قالب «مسئله امنیتی» بازنمایی می‌کنند. این بازنمایی زمانی کارکرد می‌یابد که جامعه یمنی بر پایه ارزش‌های مشترک و احساس هویت جمعی، آن را معتبر دانسته و اقدامات فوق‌العاده انصارالله را نه صرفاً واکنشی سیاسی، بلکه ضرورتی مشروع برای صیانت از موجودیت خود تلقی کند (Fiveable Content Team, 2025).

شعارهای ضدآمریکایی و ضداسرائیلی انصارالله تنها بیانیه‌های سیاسی ساده نیستند، بلکه به‌عنوان ابزاری برای امنیتی‌سازی عمل می‌کنند و با ارجاع مستمر به هویت مذهبی و فرهنگی یمن، مشروعیت اجتماعی اقدامات این جنبش را تقویت می‌نمایند. بر اساس نظریه امنیتی‌سازی مکتب کپنهاگ، این فرایند زمانی رخ می‌دهد که یک بازیگر سیاسی موضوعی را از سطح سیاست عادی به سطح «تهدید وجودی» ارتقا دهد. موفقیت گفتمان انصارالله در گرو پذیرش اجتماعی آن است؛ جامعه‌ای که با تکیه بر سرمایه اجتماعی شامل اعتماد متقابل، همبستگی‌های قبیله‌ای و پیوندهای فرهنگی مذهبی، این بازنمایی امنیتی را معتبر تلقی می‌کند. این سرمایه اجتماعی نقش کلیدی در پذیرش گفتمان امنیتی داشته و انسجام لازم برای اقدامات فوق‌العاده جنبش را فراهم می‌آورد. از منظر امنیت اجتماعی، زمانی که تهدیدات خارجی به‌عنوان تهدید علیه «ما»ی جمعی معرفی شوند، واکنش‌های سیاسی و نظامی انصارالله نه تنها موجه جلوه می‌کنند، بلکه به ضرورتی برای حفظ هویت و بقای جمعی تبدیل می‌شوند. این فرایند نشان می‌دهد که کنش‌های گفتاری انصارالله با بهره‌گیری از سرمایه اجتماعی و هویت جمعی، امنیتی‌سازی تهدیدات را به‌طور موفقیت‌آمیز پیش برده‌اند؛ فرایندی که علاوه بر تقویت جایگاه داخلی جنبش، امکان نفوذ و کنترل مؤثر بر گذرگاه راهبردی باب‌المندب را نیز فراهم ساخته است. (Labib, 2024).

امنیت اجتماعی، به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های اساسی در نظریه امنیت مکتب کپنهاگ، بر حفظ و تداوم هویت جمعی جامعه تأکید دارد. در این دیدگاه، جامعه به‌عنوان مرجع اصلی امنیتی^۳ مطرح می‌شود و می‌تواند مستقل از دولت عمل کند. این مفهوم زمانی به خطر می‌افتد که تهدیدات، توانایی جامعه را در حفظ هویت و ویژگی‌های منحصربه‌فردش محدود یا نابود کنند. در چنین شرایطی، احساس ناتوانی در حفظ هویت جمعی یا «خود بودن»، نقطه بحرانی امنیت اجتماعی را شکل می‌دهد و اهمیت توجه به عوامل پایداری و انسجام اجتماعی را آشکارتر می‌سازد. در یمن، ساختار قبیله‌ای و پیوندهای خویشاوندی نقش کلیدی در شکل‌دهی

¹ Barry Buzan

² Ole Wæver

³ "The referent object is that which is seen to be existentially threatened and that has a legitimate claim to survival." (Buzan, Wæver, & de Wilde, 1998, p. 36)

امنیت اجتماعی ایفا می‌کنند. دو کنفدراسیون بزرگ هاشد^۱ و بکیل^۲، که قبایل شمال و شرق را تحت پوشش قرار می‌دهند، نه تنها به تقویت هویت جمعی و انسجام اجتماعی کمک کرده‌اند، بلکه با تداوم سنت‌هایی مانند حل و فصل منازعات از طریق سازوکارهای مشورتی، ثبات داخلی را تضمین کرده‌اند. این ساختار قبیله‌ای علاوه بر کارکردهای داخلی، به‌عنوان سپری در برابر تهدیدات خارجی عمل کرده و توان مقاومت جامعه یمنی را افزایش داده است. انصارالله نیز با بهره‌گیری از این ساختار و تأکید بر هویت زیدی شیعه که آن را بخشی از هویت گسترده‌تر اسلامی معرفی می‌کند، توانسته میان امنیت اجتماعی و اهداف سیاسی امنیتی خود ارتباطی معنادار برقرار کند. حمایت از آرمان فلسطین به‌عنوان نماد هویت اسلامی عربی مشترک نیز انسجام اجتماعی و مشروعیت این جنبش را تقویت کرده است. افزون بر این عوامل، سرمایه اجتماعی که در شبکه‌های روابط انسانی نهفته است، زمینه‌ساز همکاری‌های غیررسمی و مشارکت‌های جمعی بوده و به تقویت امنیت اجتماعی یمن کمک کرده است. (Kim, 2018). سرمایه اجتماعی را می‌توان در سه سطح اصلی بررسی کرد. نخست، سرمایه اجتماعی پیوندی^۳ که میان افراد همگن و دارای هویت مشترک شکل می‌گیرد. دوم، سرمایه اجتماعی پل‌زنی^۴ که گروه‌های متفاوت اجتماعی را به یکدیگر مرتبط می‌سازد و سوم، پیوندهای ارتباطی که جامعه را با نهادهای رسمی قدرت متصل می‌کند. این سه سطح، نه تنها انسجام داخلی جامعه را تقویت می‌کنند، بلکه ظرفیت آن را برای مواجهه با تهدیدها و بهره‌برداری از فرصت‌های سیاسی و اجتماعی افزایش می‌دهند. در یمن، سرمایه اجتماعی عمدتاً بر پایه ساختارهای قبیله‌ای شکل گرفته است و نقشی کلیدی در تحولات اجتماعی و سیاسی ایفا می‌کند. این سرمایه به‌ویژه در مناطق روستایی شمال یمن و میان کنفدراسیون‌های قبیله‌ای قدرتمند، جایگاه برجسته‌ای دارد و بستری برای کنش‌های جمعی در راستای اهداف مشترک فراهم می‌آورد. ساختارهای قبیله‌ای یمن علاوه بر حفظ سنت‌های دیرینه مانند حل و فصل منازعات و تصمیم‌گیری‌های مشورتی، در دوره‌های ضعف دولت مرکزی نیز به‌عنوان ستون اصلی نظم اجتماعی عمل کرده‌اند و نقشی حیاتی در پایداری جامعه داشته‌اند (Schmitz, 2011: 18).

جنبش انصارالله با اتکا به سرمایه اجتماعی و انعقاد توافقات قبیله‌ای «مساونه»، پشتیبانی قبایل مهم شمال یمن را به دست آورده است. پشتوانه‌ای که هم توان بسیج و سازماندهی نیروها را بالا برده و هم امکان حکمرانی کارآمدتر در مناطق تحت کنترل را فراهم کرده است. در سطح نظری، هویت ابزاری برای امنیتی‌سازی محسوب می‌شود. رهبران انصارالله با فراخواندن پیوندهای قبیله‌ای، سنت‌های بومی و ارزش‌های اسلامی عربی، تهدیدها را بازنمایی کرده و مشروعیت کنش‌های سیاسی و نظامی خود را تقویت می‌کنند. از همین منظر، کنترل گذرگاه راهبردی باب‌المنذب صرفاً یک امتیاز ژئوپلیتیک نیست، بازتابی از امنیت اجتماعی-هویت‌ناشی از انسجام درونی جامعه یمن است. این گذرگاه که حدود ۱۰ تا ۱۲ درصد تجارت دریایی جهان از آن عبور می‌کند، به اهرمی برای اعمال نفوذ منطقه‌ای و ارتقای ظرفیت چانه‌زنی انصارالله بدل شده است (Saif, 2023). پایه اصلی این کنترل، سرمایه اجتماعی قبیله‌ای است. سرمایه‌ای برخاسته از همبستگی‌ها و ارزش‌های مشترک که امکان بسیج منابع انسانی و مادی را می‌آفریند و به انصارالله اجازه می‌دهد در وضعیت جنگی، هم نیروها را سامان دهد و هم بر مناطق راهبردی، کنترل مؤثر

^۱ هاشد و بکیل دو کنفدراسیون بزرگ و تأثیرگذار قبایل یمن هستند که هر دو از تبار قبیله همدان به شمار می‌روند و نقش مهمی در تاریخ سیاسی و اجتماعی این کشور ایفا کرده‌اند. هاشد، که عمدتاً در مناطق شمال و شمال‌غرب یمن متمرکز است، با رهبران برجسته‌ای همچون عبدالله بن حسین الاحمر در قرون اخیر توانسته است نفوذ چشمگیری در ساختار قدرت یمن ایجاد کند. این کنفدراسیون علاوه بر ایفای نقش سنتی در حل منازعات و حفظ انسجام اجتماعی، به‌عنوان یکی از پایه‌های اصلی مشروعیت سیاسی در شمال یمن شناخته می‌شود. در مقابل، بکیل که از نظر جمعیتی بزرگ‌ترین کنفدراسیون قبیله‌ای یمن محسوب می‌شود، در مناطق شمالی و شمال شرقی کشور گسترده شده است. ریشه‌های تاریخی بکیل به دوران پیشاسلامی بازمی‌گردد و این کنفدراسیون نیز در دوره‌های مختلف اسلامی نقشی برجسته در تحولات سیاسی و مذهبی یمن داشته است. امروزه بکیل با وجود پراکندگی جغرافیایی، انسجام قبیله‌ای خود را حفظ کرده و به‌عنوان وزنه‌ای مهم در معادلات اجتماعی و امنیتی کشور شناخته می‌شود.

^۲ Bakil Confederation

^۳ سرمایه اجتماعی پیوندی به روابط نزدیک و شبکه‌های فشرده میان افراد یا گروه‌هایی اشاره دارد که در ویژگی‌هایی چون خویشاوندی، قومیت، دین یا هویت فرهنگی مشترک‌اند؛ این پیوندها در جوامع همگن اعتماد، همبستگی و حمایت متقابل را می‌پرورند و بدین‌سان انسجام درونی و تاب‌آوری جمعی را تقویت می‌کنند (Putnam, 2000; Gittel & Vidal, 1998).

^۴ سرمایه اجتماعی پل‌زن به پیوندها و شبکه‌هایی اشاره دارد که افراد یا گروه‌های برخاسته از پیشینه‌های اجتماعی متنوع از قومیت‌ها و ادیان تا طبقات اقتصادی را به هم وصل می‌کند. این روابط اق‌های اجتماعی را می‌گسترانند، اعتماد و همکاری را میان جوامع ناهمگون می‌پرورانند. نتیجه آن فراگیری بیشتر، گردش سرمایه و اندیشه و استحکام تاب‌آوری کلی جامعه است.

حفظ کند. بر مبنای این چارچوب، توان انصارالله حاصل تعامل سه مؤلفه است. امنیتی‌سازی مبتنی بر هویت که مشروعیت اجتماعی می‌سازد؛ امنیت اجتماعی متمرکز بر پاسداشت هویت جمعی؛ و سرمایه اجتماعی قبیله‌ای که کنش جمعی و بسیج منابع را ممکن می‌کند. هم‌افزایی این سه، چرخه‌ای تقویت‌کننده پدید می‌آورد که در آن هویت، امنیت و قدرت به صورت متقابل بازتولید و مستحکم می‌شوند، کنترل باب‌المنذب هم پیامد طبیعی این فرایند است و هم محرکی برای تداوم آن، زیرا هم به ارتقای امنیت ملی یمن یاری می‌رساند و هم جایگاه منطقه‌ای انصارالله را در معادلات ژئوپلیتیک تقویت می‌کند (Al-Yadoomi, 1991:12). بدین‌سان، پژوهش نشان می‌دهد که هویت در یمن صرفاً میراث فرهنگی نیست، ابزاری کارکردی برای شکل‌دادن به معادلات امنیتی است و توان دگرگون‌سازی ژئوپلیتیک منطقه‌ای و بین‌المللی را در خود دارد.

۳- روش پژوهش

این پژوهش در زمره مطالعات کیفی تحلیلی (تبیینی) قرار می‌گیرد و به صورت مطالعه موردی بر جامعه یمن و به‌ویژه بر نقش و جایگاه گروه انصارالله تمرکز دارد. انتخاب رویکرد کیفی بی‌دلیل نیست. پرسش اصلی تحقیق ماهیتی علی تفسیری دارد و برای پاسخ‌گویی به آن، صرفاً آمار و ارقام کفایت نمی‌کند. در چنین موضوعی، آنچه اهمیت دارد، واکاوی لایه‌های تاریخی، اجتماعی و هویتی است. لایه‌هایی که تنها از خلال تحلیل کیفی می‌توان به روابط پنهان میان متغیرها دست یافت. جامعه مورد مطالعه، یمن است، کشوری که نه فقط یک واحد سیاسی، بلکه صحنه‌ای پیچیده از تعاملات هویتی و امنیتی به شمار می‌آید. در این میان، انصارالله به‌عنوان بازیگر محوری در کانون توجه قرار گرفته است. واحد تحلیل پژوهش، دو بُعد انسجام هویتی جامعه یمن و ظرفیت امنیتی سیاسی انصارالله را در بر می‌گیرد. سطح تحلیل نیز دوگانه طراحی شده است. در سطح ملی، پرسش این است که انسجام هویتی چه تأثیری بر امنیت ملی یمن دارد و در سطح منطقه‌ای، این انسجام چگونه بر موقعیت ژئوپلیتیک یمن و گذرگاه راهبردی باب‌المنذب بازتاب می‌یابد. برای نمونه، کنترل یا تهدید این گذرگاه می‌تواند پیامدهایی فراتر از مرزهای یمن داشته باشد و حتی بر امنیت انرژی جهانی اثر بگذارد. از آنجا که پژوهش بر داده‌های تاریخی و اسنادی استوار است، نیازی به نمونه‌گیری آماری وجود ندارد. در عوض، از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده می‌شود. یعنی منابعی همچون کتاب‌ها، مقالات علمی، گزارش‌های میدانی و اسناد معتبر انتخاب می‌شوند تا داده‌های مرتبط با مؤلفه‌های هویتی و امنیتی گردآوری گردد. ابزار اصلی گردآوری داده‌ها، مطالعه اسنادی و کتابخانه‌ای است. داده‌ها نیز با بهره‌گیری از تحلیل محتوای کیفی و مقایسه‌ی تطبیقی بررسی می‌شوند. رویکردی که امکان می‌دهد شباهت‌ها و تفاوت‌های میان روایت‌های مختلف روشن شود و تصویری از موضوع به دست آید.

۴- سازوکار علی هویت، انسجام و امنیت در یمن (۲۰۲۵-۲۰۱۵)

با ترسیم زنجیره‌ای علی، نقش مؤلفه‌های هویتی عمیق و ریشه‌دار در جامعه یمن بررسی می‌شود. مؤلفه‌هایی که پس از شکل‌گیری انسجام اجتماعی، به ابزاری مؤثر برای تقویت ظرفیت بسیج و مشروعیت سیاسی انصارالله تبدیل شدند. این انسجام اجتماعی نه تنها نیروی لازم برای استمرار مقاومت را فراهم کرد، بلکه به انصارالله امکان داد تا کنترل مؤثر بر یکی از آبراه‌های حیاتی منطقه را به دست گیرد. این تحول، معادلات امنیت ملی یمن و موازنه‌های ژئوپلیتیکی منطقه را دستخوش تغییرات بنیادین کرد و نشان داد که پیوند میان هویت بومی و انسجام اجتماعی می‌تواند به ابزاری راهبردی در بازتعریف قدرت سیاسی و امنیتی بدل شود.

۴-۱- از هویت جمعی تا بازدارندگی نامتقارن: سازوکارهای علی انسجام اجتماعی و بسیج محلی انصارالله در سطح خرد

انسجام اجتماعی در یمن تنها جنبه‌ای فرهنگی ندارد، بلکه به‌عنوان یک سازوکار علی در تولید قدرت سیاسی و امنیتی نقش آفرینی می‌کند. جنبش انصارالله با تکیه بر هویت جمعی و بهره‌گیری از نهادهای بومی، این انسجام را به ابزاری راهبردی

تبدیل کرده است که کنترل مسیرهای حیاتی دریایی و ایجاد بازدارندگی نامتقارن را ممکن می‌سازد. بر اساس نظریه امنیتی‌سازی مکتب کپنهاگ، این جنبش با گفتمان‌هایی نظیر «دفاع از یمن» و «مقاومت در برابر تجاوز خارجی»، توانسته مسائل اجتماعی و مذهبی را به سطح تهدیدات وجودی ارتقا دهد و از سال ۲۰۱۵ شرایطی برای اقدامات فراتر از قواعد معمول سیاسی فراهم آورد. در این میان، امنیت هستی‌شناختی که بر نقش هویت جمعی در ایجاد ثبات و توانایی انطباق با تغییرات ساختاری تأکید دارد، جایگاه ویژه‌ای یافته است. انصارالله با بهره‌گیری از مؤلفه‌های هویتی زبیدی و ارزش‌های قبیله‌ای، نیاز جامعه یمنی به امنیت هستی‌شناختی را تأمین کرده و انعطاف‌پذیری لازم در برابر تحولات محیطی را نشان داده است. این رویکرد، امکان تمایز میان «خودی» و «دیگری» را فراهم کرده و زمینه بسیج اجتماعی و محلی را تقویت نموده است. علاوه بر این، مفهوم سرمایه اجتماعی به‌عنوان شبکه‌ای از روابط، هنجارها و اعتماد متقابل که همکاری جمعی را تسهیل می‌کند، در یمن به عنصری کلیدی تبدیل شده است. انصارالله با حضور فعال در شوراهای محلی و استفاده از آیین‌های سنتی میانجیگری قبیله‌ای، توانسته سرمایه اجتماعی را به منبعی برای قدرت عملیاتی و انسجام سیاسی بدل کند. (Carter, 2017).

۴-۱-۱- مکانیزم‌های خرد بسیج و کنترل: تحلیل علی نقش هویت جمعی در حکمرانی محلی انصارالله

ترکیب هویت مذهبی ایدئولوژیک زبیدی با ارزش‌های قبیله‌ای یمن همچون شرف، استقلال و مقاومت، بستر اصلی بسیج گسترده محلی را فراهم ساخت. در فاصله ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۵، انصارالله از یک جنبش فرهنگی مذهبی به نیروی سیاسی نظامی بدل شد. تحولی که بیش از هر چیز ناشی از توانایی این گروه در بهره‌گیری همزمان از لایه‌های هویتی مذهبی، سیاسی و اجتماعی بود. شواهد میدانی نشان می‌دهد که انصارالله پیش از آغاز درگیری‌ها، از رهگذر کمپ‌های تابستانی «شباب المؤمنین» و برنامه‌های آموزشی، توانست ده‌ها هزار جوان را تحت تأثیر قرار دهد و بدین‌سان پایگاه اجتماعی گسترده‌ای برای خود فراهم آورد. با شعله‌ور شدن جنگ، این سرمایه انسانی به سرعت به صفوف گروه انصارالله پیوست و توان بسیج آن را به‌طور چشمگیری افزایش داد. در ادامه، بیانیه‌ها و شعارهای ایدئولوژیک با محوریت «دفاع از یمن» نه تنها انسجام درونی را تقویت کردند، بلکه با کاستن از شکاف‌های داخلی، انگیزه‌های مشارکت و مقاومت را نیز به سطحی بالاتر رساندند (ACLEDA, 2023). این روند بسیج محلی به تدریج به شکل‌گیری شبکه‌های کنترلی در سواحل و نقاط راهبردی انجامید. شبکه‌هایی که با تسلط بر مسیرهای دریایی، پیامدهای اقتصادی قابل توجهی در سطح جهانی بر جای گذاشتند.

یافته‌های سازمان «پژوهش تسلیحات در منازعات»^۱ نشان می‌دهد که پهپادهای Qasef-1 مورد استفاده انصارالله از نظر اجزای فنی و شماره‌سریال شباهت چشمگیری با پهپادهای ایرانی Ababil-II دارند. همچنین شواهد اطلاعاتی از انتقال فناوری پهپادی و موشکی ایران به این گروه حکایت دارد. با وجود تحریم‌ها و محدودیت‌های شدید، تداوم توان عملیاتی انصارالله در عرصه‌های دریایی و موشکی بیانگر آن است که این گروه به تدریج توان بومی برای تولید و مونتاژ پهپادها و موشک‌ها را بر اساس الگوهای ایرانی توسعه داده است. کشف محموله‌های تسلیحاتی در مسیرهای دریایی و بهره‌گیری از شبکه‌های قاچاق منطقه‌ای نیز از نقش حمایت‌های خارجی در تأمین لجستیک حکایت دارد، اما حجم محدود این محموله‌ها برای توضیح گستره توان عملیاتی کافی نیست. شواهد موجود نشان می‌دهد که تولید و مونتاژ داخلی نقش محوری داشته و قاچاق تنها به‌عنوان مکمل عمل کرده است. عقب‌نشینی نیروهای دولتی از سواحل کلیدی پس از سال ۲۰۱۵ و ضعف در کنترل مرزها فرصت گسترش نفوذ انصارالله را فراهم ساخت. با این حال، استمرار فعالیت این گروه حتی در مناطقی با حضور نسبی دولت یا ائتلاف نشان می‌دهد که عامل اصلی صرفاً خلأ قدرت نبوده است. انصارالله با ادغام شوراهای محلی و نهادهای سنتی در ساختار حکمرانی خود، توانسته بر ظرفیت‌های اجتماعی و هویتی تکیه کرده و جایگاه خویش را تثبیت کند.

انصارالله با اتخاذ راهبرد «ادغام نهادی» توانسته است در عین حفظ بوروکراسی موجود، با گمردن ناظران (مشرفین) از میان هواداران اصلی خود، نظارتی غیررسمی اما مؤثر بر ساختار قدرت اعمال کند. این سازوکار تا سطوح محلی و روستایی امتداد یافته

^۱ سازمان پژوهش تسلیحات در منازعات Conflict Armament Research، نهادی مستقل مستقر در لندن، بریتانیا است که از سال ۲۰۱۱ به ردیابی و تحلیل جریان تسلیحات در مناطق جنگی می‌پردازد. برای اطلاعات بیشتر: <https://www.conflictarm.com>

و در آن، «عادل» محلی در مقام «رئیس محلی» نقشی محوری در تسهیل دسترسی مردم به خدمات بر عهده دارد. در حوزه میانجیگری قبیله‌ای نیز، هرچند انصارالله کوشیده است نفوذ خود را گسترش دهد، اما نتوانسته جایگزینی کامل برای سازوکارهای سنتی حل و فصل منازعات فراهم آورد. این سازوکارها همچنان کارآمدترین شیوه برای مدیریت مسائلی چون تبادل زندانیان و بازگشایی راه‌ها به شمار می‌روند.

شواهد حاکی است که انصارالله با تکیه بر الگویی علی و منسجم «هویت جمعی» بسیج محلی «شبکه‌های کنترلی» بازدارندگی نامتقارن» توانسته تأثیرات چشمگیری بر معادلات ژئوپلیتیکی منطقه بگذارد. هرچند کمک‌های خارجی و فرصت‌های ساختاری نقش تسهیل‌گر داشته‌اند، اما راز اصلی موفقیت این گروه در بهره‌گیری از انسجام اجتماعی و هویت جمعی نهفته است. این الگو نشان می‌دهد که در عصر جهانی‌سازی و اقتصاد به‌هم‌پیوسته، حتی با توان نظامی محدود نیز می‌توان از آسیب‌پذیری‌های سیستمیک همچون مسیرهای کشتیرانی متمرکز، لجستیک به‌موقع و بازارهای بیمه ریسک‌گریز استفاده کرد و فراتر از قدرت سخت، تأثیرات راهبردی بر جای گذاشت. بازدارندگی نامتقارن انصارالله نه تنها بقای سیاسی این گروه را تضمین کرده، بلکه تغییراتی مهم در امنیت دریایی و تجارت جهانی رقم زده است.

۴-۲- از انسجام اجتماعی تا بازدارندگی نامتقارن: نقش هویت و بسیج قبیله‌ای در ارتقای قدرت راهبردی انصارالله یمن در سطح میانی

انسجام اجتماعی در یمن، برخاسته از فعال‌سازی مؤلفه‌های هویتی، برای جنبش انصارالله صرفاً جنبه‌ای نمادین نداشته، بلکه به ابزاری راهبردی بدل شده که جایگاه و کارکرد این گروه را به‌طور چشمگیر ارتقا داده است. شواهد نشان می‌دهد انصارالله امروز بر حدود ۸۰ درصد جمعیت کشور تسلط دارد، در حالی که تنها ۲۴ تا ۳۰ درصد از قلمرو سرزمینی را در اختیار گرفته است. این شکاف معنادار میان گستره جمعیتی و قلمروی تحت کنترل، آشکارا بیانگر آن است که در معادلات قدرت یمن، وزن مؤلفه‌های اجتماعی و هویتی بر عوامل جغرافیایی پیشی گرفته و نقشی تعیین‌کننده یافته است (Morrison, 2024). این انسجام دو پیامد به همراه داشته است. نخست، گسترش ظرفیت بسیج مردمی و امکان سازمان‌دهی نیروها حتی در شرایط بحرانی؛ چنان که حدود ۴۰۰ قبیله زیدی در شمال یمن به‌عنوان پشتوانه اجتماعی و ساختاری، نقشی محوری در تقویت توان بسیج ایفا کردند. دوم، تبدیل همین انسجام به منبعی برای مشروعیت سیاسی در دل بحران‌های امنیتی و سیاسی، که جایگاه انصارالله را به‌عنوان بازیگری معتبر و اثرگذار در صحنه داخلی تثبیت نمود (ACAPS, 2020, para.3).

۴-۲-۱- از هویت جمعی تا مشروعیت سیاسی: فرایندهای اجتماعی - سیاسی در بسیج مردمی انصارالله یمن

مرحله نخست (شکل‌گیری هویت جمعی): انصارالله در آغاز با تکیه بر هویت قبیله‌ای و ارزش‌های مشترک، بستری گسترده برای جذب نیروهای مردمی فراهم ساخت. جمعیت زیدی یمن - حدود ۳۵ درصد کل جمعیت کشور - عمدتاً در مناطق تحت کنترل این گروه متمرکز است. شبکه‌های قبیله‌ای در این میان کانال اصلی جذب نیرو بودند و گفتمان مقاومت به‌عنوان محرکی قدرتمند، انگیزه مشارکت فعال در میدان نبرد را تقویت کرد. (Saif, 2021, para. 6).

مرحله دوم (کسب مشروعیت سیاسی): در شرایط فروپاشی نهادهای دولتی کارآمد، انصارالله با روایت «دفاع از هویت و تمامیت ارضی یمن» توانست مشروعیتی سیاسی برای خود ایجاد کند. نتایج نظرسنجی مرکز صنعا برای مطالعات راهبردی نشان می‌دهد که ۳۶ درصد از پاسخ‌دهندگان در مناطق تحت کنترل این گروه نسبت به عملیات دریای سرخ احساس غرور داشتند، در حالی که این میزان در مناطق دولتی تنها ۲۵ درصد بود. چنین داده‌هایی نشان می‌دهد که روایت مقاومت توانسته بخش زیادی از افکار عمومی را به سود انصارالله بسیج کند. (Uhlenhaut, Al-Jeddawy, & Ghaleb, 2024, para. 5).

مرحله سوم (سازمان‌دهی شبکه‌های کنترلی): سرمایه اجتماعی حاصل از هویت جمعی و مشروعیت سیاسی، در مرحله بعد به توان بسیج مردمی تبدیل شد. ظرفیتی که به‌عنوان عمق استراتژیک انسجام اجتماعی، امکان مدیریت جنگی طولانی‌مدت را فراهم

آورد. ساختارهای قبیله‌ای در این روند نه تنها منابع انسانی لازم را تأمین کردند، بلکه به ستون فقرات فرماندهی غیرمتمرکز بدل شدند. به گونه‌ای که هر قبیله می‌توانست همچون یک یگان نظامی بالقوه عمل کند. گزارش سازمان ملل در سال ۲۰۲۰ که به ثبت ۱۱۵ مورد استخدام کودک توسط انصارالله اشاره دارد، نشان‌دهنده میزان نفوذ این گروه در بافت اجتماعی یمن است. مرحله سوم (سازمان‌دهی شبکه‌های کنترلی): سرمایه اجتماعی حاصل از هویت جمعی و مشروعیت سیاسی، در ادامه به توان بسیج مردمی بدل شد. ظرفیتی که به‌عنوان عمق استراتژیک انسجام اجتماعی، امکان مدیریت جنگی طولانی‌مدت را فراهم آورد. ساختارهای قبیله‌ای در این روند نه تنها منابع انسانی لازم را تأمین کردند، بلکه به ستون فقرات فرماندهی غیرمتمرکز تبدیل شدند، به گونه‌ای که هر قبیله می‌توانست همچون یک یگان نظامی بالقوه عمل کند. گزارش سازمان ملل در سال ۲۰۲۰ که به ثبت ۱۱۵ مورد استخدام کودک توسط انصارالله اشاره دارد، نشان‌دهنده میزان نفوذ این گروه در بافت اجتماعی یمن است (UNHCR, 2024, p. 15).

۴-۲-۲- توانمندی‌های انصارالله یمن در پرتو تبیین‌های چندعاملی: از حمایت خارجی تا ظرفیت‌های بومی و ضعف دولت مرکزی

یکی از تبیین‌های رایج در تحلیل توانمندی‌های انصارالله، نقش کمک‌های خارجی ایران است. شواهدی چون انتقال فناوری‌های پهپادی و موشکی، گزارش‌های اطلاعاتی درباره آموزش نیروها و حضور کشتی‌های اطلاعاتی ایرانی در منطقه، این دیدگاه را تقویت می‌کند. با این حال، استمرار عملیات انصارالله در دوره‌هایی که سطح این کمک‌ها کاهش یافته، همراه با ظرفیت‌های بومی در تولید و اجرای عملیات، نشان می‌دهد که اتکای صرف به این عامل کافی نیست و باید در کنار سایر متغیرها بررسی شود (Jalal, 2025, para. 4).

تبیین دیگر بر اهمیت جریان تسلیحاتی و شبکه‌های لجستیکی منطقه‌ای تأکید دارد. کشف محموله‌های تسلیحاتی در مسیرهای دریایی و نقش آفرینی شبکه‌های قاچاق، شواهدی در تأیید این دیدگاه است. با این حال، محدودیت حجم و کیفیت این تسلیحات در مقایسه با سطح توان عملیاتی انصارالله، اعتبار آن را کاهش می‌دهد و نشان می‌دهد که قاچاق به‌تنهایی قادر به توضیح گستره و پیچیدگی توانمندی‌های کنونی این گروه نیست.

سومین تبیین بر ضعف و فروپاشی دولت مرکزی متمرکز است. عقب‌نشینی نیروهای دولتی از مناطق کلیدی و ناتوانی در کنترل مرزها و قلمرو، شواهدی در تأیید این دیدگاه به شمار می‌رود. با این حال، تداوم فعالیت انصارالله در مناطقی که دولت همچنان حضوری نسبی دارد، همراه با نقش آفرینی بسیج‌های محلی که فراتر از صرف ضعف دولت عمل می‌کنند، نشان می‌دهد که این تبیین نیز به‌تنهایی قادر به توضیح کامل پدیده نیست (Bertelsmann Stiftung, 2024).

۴-۲-۳- زنجیره علی‌بازدارندگی نامتقارن در باب‌المنندب: از هویت جمعی تا اختلال در ناوبری دریایی

فرایند شکل‌گیری بازدارندگی نامتقارن در باب‌المنندب را می‌توان در قالب زنجیره‌ای علی، از هویت جمعی تا اختلال در ناوبری، دنبال کرد. در گام نخست، هویت مشترک زیدی یمنی به‌عنوان بنیان فرهنگی و ایدئولوژیک، محرکی برای بسیج اجتماعی فراهم آورد. این هویت در بیانیه‌ها، شعارهای ایدئولوژیک چون «مرگ بر آمریکا، مرگ بر اسرائیل» و در نمادهای آیینی و سیاسی مراسم عمومی بازتاب یافت و انسجام درونی جنبش و همبستگی پیروان را تقویت کرد. در مرحله دوم، بسیج محلی از سطح تجمعات اجتماعی فراتر رفت و به سازمان‌دهی عملیاتی گسترده انجامید. مشارکت بیش از ۴۰۰ قبیله زیدی، شبکه‌ای منسجم از نیروهای میدانی پدید آورد که با استقرار در ایست‌های بازرسی و تسلط بر مسیرهای کلیدی، جریان تردد را کنترل کرده و ساختار قدرت محلی و موقعیت سیاسی نظامی جنبش را تحکیم بخشید. در ادامه، همین شبکه‌های کنترلی زمینه اختلال در ناوبری و تجارت دریایی را فراهم ساختند. تسلط بر مسیرهای حیاتی به انصارالله امکان داد تا میان اکتبر ۲۰۲۳ تا مارس ۲۰۲۵ بیش از ۱۹۰ حمله علیه کشتیرانی انجام دهد.^۱ حملاتی که طی آن ۷۹ کشتی هدف قرار گرفت و ۲۹ فروند آسیب دید. پیامد مستقیم این

^۱ ACLED, 2024, "Fourth phase marked by a shift to the Gulf of Aden."

اقدامات، انحراف بیش از ۲۰۰۰ کشتی از مسیر دریای سرخ و افزایش ۲۵۰ درصدی هزینه‌های حمل‌ونقل بود. این روند نشان می‌دهد که کنترل میدانی چگونه می‌تواند به ابزاری مؤثر برای بازدارندگی نامتقارن در سطح منطقه‌ای بدل شود. بدین‌سان، پیوند میان هویت جمعی، بسیج محلی، شبکه‌های کنترلی و اختلال در کشتیرانی، سازوکاری روشن از چگونگی تبدیل عناصر فرهنگی، اجتماعی و عملیاتی به ابزاری راهبردی برای اعمال فشار و ایجاد بازدارندگی منطقه‌ای ارائه می‌دهد.

جدول ۱. زنجیره علی شواهد: از شکل‌گیری هویت تا بازدارندگی راهبردی

مرحله	سازوکار (مکانیسم)	شاخص‌های شواهد
شکل‌گیری هویت	احیای زیدی و روایت مقاومت	استفاده از نمادهای فرهنگی، آموزش‌های دینی و شعارهای سیاسی که هویت جمعی را بازتولید و تقویت می‌کند
بسیج اجتماعی	جذب نیرو از طریق قبایل و جلب حمایت مردمی	وجود بیش از ۴۰۰ شبکه‌ی قبیله‌ای فعال، برگزاری تظاهرات گسترده، و نرخ‌های بالای جذب نیرو
شبکه‌های کنترل	کنترل سرزمینی همراه با تصرف نهادی	تسلط بر ۲۴ تا ۳۰ درصد از قلمرو، کنترل ۷۰ تا ۸۰ درصد جمعیت، و ایجاد ساختارهای حکمرانی جایگزین
بازدارندگی راهبردی	کنترل تنگه باب‌المنندب و ایجاد اختلال در کشتیرانی دریایی	بیش از ۱۹۰ حمله دریایی ثبت‌شده و ایجاد اختلالی به ارزش بیش از ۲۰۰ میلیارد دلار در تجارت جهانی

بررسی داده‌ها نشان می‌دهد که انسجام اجتماعی مبتنی بر هویت، اصلی‌ترین عامل در تبیین توانایی انصارالله برای کنترل تنگه باب‌المنندب و ایجاد بازدارندگی نامتقارن است. شواهد تجربی نیز این تحلیل را تأیید می‌کنند: تسلط بر حدود ۸۰ درصد جمعیت یمن با وجود در اختیار داشتن تنها ۲۴ تا ۳۰ درصد قلمرو جغرافیایی، اجرای بیش از ۱۹۸ عملیات دریایی که به اختلالی معادل ۲۰۰ میلیارد دلار در تجارت جهانی انجامید و بسیج ۴۰۰ شبکه قبیله‌ای، همگی نشان می‌دهند که قدرت انصارالله بیش از آنکه بر توان سخت‌افزاری استوار باشد، بر بنیان‌های اجتماعی و هویتی تکیه دارد. نادیده گرفتن این متغیرهای هویتی و اجتماعی می‌تواند به خطاهای محاسباتی جدی بینجامد. نقطه قوت انصارالله نه در توان نظامی صرف، بلکه در مهارت تبدیل هویت و فرهنگ به ابزاری استراتژیک نهفته است. ظرفیتی که امکان ایستادگی در برابر فشارهای خارجی را فراهم کرده و توانسته است معادلات امنیتی منطقه را به‌گونه‌ای بنیادین دگرگون سازد.

۳-۴- بسیج هویتی و امنیتی‌سازی در ژئوپلیتیک باب‌المنندب: تحلیل راهبردی قدرت‌گیری انصارالله و پیامدهای منطقه‌ای بین‌المللی

انصارالله در تحولی کم‌سابقه توانسته است با تکیه بر بسیج هویتی و انسجام اجتماعی، کنترل راهبردی بر یکی از حساس‌ترین گذرگاه‌های دریایی جهان، یعنی تنگه باب‌المنندب، اعمال کند. این دستاورد نه صرفاً یک پیروزی نظامی محدود، بلکه نمونه‌ای روشن از نقش هویت جمعی در شکل‌دهی به قدرت راهبردی در عرصه بین‌المللی است. در چارچوب نظریه «امنیتی‌سازی» مکتب کپنهاگ، انصارالله موفق شده است موضوع کنترل بر باب‌المنندب را از سطحی صرفاً سیاسی نظامی فراتر برده و آن را به مسئله‌ای امنیتی با ابعاد وجودی بدل کند. مسئله‌ای که به‌واسطه آن، توسل به اقدامات خاص و اضطراری قابل توجیه می‌شود. این فرایند امنیتی‌سازی از رهگذر کنش‌های گفتاری و برجسته‌سازی تهدیدات هویتی علیه مردم یمن و فلسطین تحقق یافته است (Shahvarpour Najafabadi et al., 2025, para.4).

از منظر نظریه امنیت هستی‌شناختی، انصارالله با سامان‌دهی روتین‌های امنیتی در کنترل مسیرهای دریایی توانسته است ثبات هویتی و تداوم وجودی خود را تقویت کند. این روتین‌ها، از بازرسی کشتی‌ها و صدور مجوز عبور تا اعمال محدودیت‌های گزینشی، نه‌تنها کارکردی نظامی دارند، بلکه به‌مثابه سازوکاری برای تضمین امنیت هستی‌شناختی گروه عمل می‌کنند و پیوندی مستقیم میان قدرت عملیاتی و انسجام هویتی برقرار می‌سازند (Mitzen, 2006:345).

۳-۴-۱- شواهد مستند از کنترل راهبردی انصارالله بر باب‌المنندب و پیامدهای ژئوپلیتیکی اقتصادی آن

از سال ۲۰۱۴، انصارالله توانسته است بخش‌های وسیعی از شمال غرب یمن، از جمله استان‌های صعده، الجوف و حجه و نیز بخش‌هایی از استان‌های دیگر را در اختیار گیرد. با وجود این قلمرو گسترده، گزارش «سازمان طبقه‌بندی یکپارچه امنیت غذایی»^۱ نشان می‌دهد که حدود ۱۲.۲ میلیون نفر از ساکنان این مناطق همچنان با ناامنی غذایی شدید روبه‌رو هستند. واقعیتی که از دشواری‌های عمیق حکمرانی این گروه حکایت دارد. با این حال، استمرار سلطه انصارالله نشان می‌دهد که این جنبش همچنان از سرمایه اجتماعی قابل توجهی در میان بخشی از جامعه محلی برخوردار است. از نوامبر ۲۰۲۳، عملیات دریایی و ایجاد اختلال در کشتیرانی بعد تازه‌ای از توانایی‌های انصارالله را آشکار ساخت. این اقدامات نه‌تنها بیانگر برخورداری گروه از توان نظامی پیشرفته و قدرت تهاجمی فراتر از دفاع صرف است، بلکه پیامدهای اقتصادی جهانی نیز در پی داشته است. اختلال در مسیرهای دریایی موجب کاهش ۱۲ تا ۱۵ درصدی تجارت جهانی و افت ۳۰ درصدی ترافیک کانتینری شد. همچنین، عبور نفت از تنگه باب‌المندب از ۸۶ میلیون بشکه در روز به حدود ۴ میلیون بشکه کاهش یافت که معادل افتی ۵۰ درصدی است. افزون بر این، هزینه بیمه کشتی‌های عبوری به‌طور چشمگیر از ۰.۰۷ درصد به حدود ۰.۷ تا ۱ درصد ارزش محموله افزایش یافت. برآورد «سازمان همکاری و توسعه اقتصادی»^۲ نیز نشان می‌دهد که تداوم این وضعیت می‌تواند ۰.۴ واحد درصد به نرخ تورم جهانی بیفزاید. (Terbec, Krasna, 2024:2024, para. 4).

۴-۳-۲- تبیین‌های رقیب در قدرت‌گیری انصارالله: از حمایت خارجی تا ضعف ساختاری دولت یمن

شواهد گوناگون نشان می‌دهد ایران در تقویت توانمندی‌های انصارالله نقشی مؤثر ایفا کرده است. سازمان تحقیقات درگیری‌های مسلحانه CAR با ارائه مستندات دقیق، از انتقال فناوری‌های ایرانی به این گروه پرده برداشته است. از جمله تجهیز پهپادهای قاصف-۱ با قطعات چینی و ژيروسکوپ‌های مدل V10 ساخت ایران و نیز به‌کارگیری موشک‌های برکان-۲ که نسخه‌ای سبک‌شده از موشک قیام-۱ به شمار می‌آیند. افزون بر این، گزارش‌ها حاکی از آن است که نیروی قدس سپاه پاسداران با حضور در شورای جهاد انصارالله، نقش راهبردی در نظارت بر روند انتقال تسلیحات ایفا می‌کند. در همین راستا، مسیرهای انتقال از سومالی، جیبوتی و برخی بنادر یمن نیز شناسایی شده‌اند که نشان‌دهنده شبکه‌ای سازمان‌یافته برای پشتیبانی لجستیکی است. (Knights, 2018, para. 4).

با این همه، قرائتی نیز در رد این تبیین وجود دارد. انصارالله در دوره‌هایی که سطح کمک‌های خارجی کاهش یافته، همچنان توانسته است عملیات نظامی خود را تداوم بخشد. این استمرار نشان می‌دهد که گروه به‌تدریج توانسته ظرفیت‌های بومی قابل توجهی در حوزه تولید و اجرای عملیات ایجاد کند و بدین‌سان، از وابستگی کامل به ایران فاصله بگیرد. (Robinson, 2025, para. 5).

در سطح منطقه‌ای نیز شواهدی بر تداوم جریان تسلیحاتی به انصارالله وجود دارد. نیروهای آمریکایی بارها محموله‌های تسلیحاتی را در مسیرهای دریایی رهگیری و ضبط کرده‌اند و گزارش‌ها نشان می‌دهد شبکه‌های قاچاق منطقه‌ای از جمله دزدان دریایی سومالی و گروه الشباب در این روند نقش‌آفرین بوده‌اند. (Jalal, 2025, para. 6). با وجود این، انتقال تسلیحات سنگین و پیچیده با موانع جدی جغرافیایی و امنیتی روبه‌روست. افزون بر آن، حجم و کیفیت تسلیحات منتقل شده به‌تنهایی قادر به توضیح کامل توانمندی‌های نظامی انصارالله نیست و نمی‌تواند تصویر جامعی از منابع قدرت این گروه ارائه دهد.

یکی از عوامل مهم در تحلیل قدرت‌گیری انصارالله، ضعف ساختاری و فروپاشی تدریجی دولت مرکزی یمن است. عقب‌نشینی نیروهای دولتی از مناطق راهبردی و ناتوانی در کنترل مرزها و قلمرو، گواهی آشکار بر این است که دولت مرکزی تسلط مؤثری بر بخش‌های وسیعی از کشور ندارد و اقتدار خود را در بسیاری از نقاط از دست داده است. با این وجود، نمی‌توان فعالیت‌های انصارالله را صرفاً به خلاً قدرت ناشی از این فروپاشی محدود کرد. این گروه حتی در مناطقی که دولت حضور نسبی دارد نیز توانسته است با تکیه بر بسیج محلی و انسجام اجتماعی، نفوذ خود را حفظ کند و جایگاهی فراتر از بهره‌برداری صرف از ضعف دولت به دست آورد. (ACLEDA, 2024, para. 7).

¹ Integrated Food Security Phase Classification (IPC)

² Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)

۴-۳-۳- زنجیره علی هویت‌محور در قدرت‌گیری انصارالله: از بسیج اجتماعی تا نفوذ ژئوپلیتیکی در

باب‌المنذب

در گام نخست، انصارالله با تکیه بر هویت زیدی‌بمنی و پیوند آن با گفتمان مقاومت اسلامی، توانسته است بستری نیرومند برای بسیج اجتماعی فراهم آورد. بیانیه‌ها و شعارهای ایدئولوژیک این جنبش همواره بر عناصر هویتی تأکید داشته و از آن‌ها به‌منزله ابزاری برای مشروعیت‌بخشی به کنش جمعی بهره گرفته‌اند. بر پایه نظریه سرمایه اجتماعی پاتنام^۱، شبکه‌های اجتماعی و اعتماد متقابل، زمینه‌ساز همکاری و اقدام جمعی‌اند. انصارالله نیز با اتکا به ساختارهای قبیله‌ای و مذهبی موجود، توانسته است سرمایه اجتماعی لازم برای بسیج گسترده را پدید آورد و به‌طور مستمر بازتولید کند (Shahvarpour Najafabadi et al., 2025). در مرحله دوم، بسیج گسترده انصارالله با حضور نزدیک به دویست هزار جنگجو و ایجاد ساختاری نظامی و پیچیده، زمینه تسلط این گروه بر نقاط کلیدی سواحل و مسیرهای دریایی را فراهم ساخت. در این چارچوب، کنترل بنادر حدیده، صالف، راس عیسی و مخا در استان تعز، نه‌تنها توان لجستیکی آنان را به‌طور چشمگیری تقویت کرد، بلکه امکان نظارت مستقیم و پیوسته بر ترافیک دریایی را نیز در اختیارشان نهاد. (The Soufan Center, 2025).

در مرحله سوم، تسلط انصارالله بر تنگه راهبردی باب‌المنذب، گذرگاهی ۱۸ مایلی که حدود ۱۰ تا ۱۲ درصد تجارت جهانی از آن عبور می‌کند، موقعیتی کم‌سابقه برای افزایش قدرت چانه‌زنی این گروه پدید آورده است. اهمیت ژئوپلیتیکی این گذرگاه تنها به کنترل یک مسیر دریایی محدود نمی‌شود، بلکه توانایی ایجاد اختلال در انتقال روزانه نزدیک به ۶.۲ میلیون بشکه نفت، که مستقیماً شریان حیاتی انرژی جهان را تحت تأثیر قرار می‌دهد، بر این اهمیت افزوده و قدرت چانه‌زنی انصارالله را دوچندان ساخته است. پیامد چنین ظرفیتی، شکل‌گیری نوعی «موازنه وحشت» در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی است که امنیت انرژی و ثبات تجاری را با چالشی جدی روبه‌رو کرده است. (U.S. Energy Information Administration, 2019; Qiao, Li, & Huang, 2024, para. 5).

۴-۳-۴- پاسخ‌های بین‌المللی به انصارالله و محدودیت‌های آن: از ناکامی فشار نظامی تا برتری تبیین

هویت‌محور

شورای امنیت سازمان ملل در ۱۰ ژانویه ۲۰۲۴ با تصویب قطعنامه ۲۷۲۲ خواستار توقف فوری حملات انصارالله شد، اما خودداری الجزایر، چین، موزامبیک و روسیه از رأی مثبت، شکاف و نبود اجماع جهانی را آشکار ساخت. در پی آن، ایالات متحده با همراهی بیش از بیست کشور عملیات «نگهبان رفاه» را آغاز کرد، هرچند برخی قدرت‌های اروپایی چون فرانسه، ایتالیا و اسپانیا تنها حضوری محدود داشتند. تا ژانویه ۲۰۲۵، آمریکا و بریتانیا در مجموع ۹۳۱ حمله هوایی علیه مواضع انصارالله انجام دادند که به شهادت ۱۰۶ نفر و زخمی شدن ۳۱۴ تن انجامید. مقایسه این روند با تجربه ائتلاف سعودی نشان می‌دهد که حتی ۲۳ هزار حمله طی هفت سال نیز نتوانست این گروه را تضعیف کند؛ برعکس، انصارالله توانست جایگاه خود را استوارتر سازد. این واقعیت نشان می‌دهد که بنیان‌های اجتماعی و هویتی قدرت، در برابر فشار نظامی نقشی تعیین‌کننده دارند (Heistein, 2024, para. 4). تجربه انصارالله در کنترل تنگه باب‌المنذب نمونه‌ای روشن از آن است که چگونه مؤلفه‌های هویتی می‌توانند به سرمایه اجتماعی و سپس به قدرت نظامی سیاسی بدل شوند. فرآیندی که نظم امنیتی منطقه را به چالش کشیده است. شواهد نشان می‌دهد رویکرد هویت‌محور، بیش از دیگر تبیین‌ها توان توضیح استمرار و مقاومت انصارالله در برابر فشارهای خارجی را دارد. تسلط راهبردی بر باب‌المنذب نه حاصل صرف کمک‌های بیرونی یا خلأ قدرت، بلکه نتیجه بسیج هویتی و تبدیل آن به بازدارندگی نامتقارن است.

^۱ رابرت پاتنام سرمایه اجتماعی را مجموعه‌ای از شبکه‌های اجتماعی، هنجارهای اعتماد و همکاری متقابل می‌داند که با تسهیل هماهنگی و کنش جمعی، کارایی جامعه را در تحقق اهداف مشترک افزایش می‌دهد. او در پژوهش‌های خود نشان داده است که هرچه این سرمایه در جامعه غنی‌تر باشد، توان نهادهای مدنی و سیاسی برای بسیج و حکمرانی مؤثر نیز فزونی می‌یابد (Putnam, 1993).

نتیجه‌گیری

این پژوهش نشان داد که مؤلفه‌های هویتی در بافت اجتماعی یمن از جمله انسجام قبیله‌ای، ارزش‌های تاریخی مشترک، سنت‌های بومی حل‌وفصل‌منزعه و پیوندهای هویتی اسلامی عربی نه صرفاً عناصر فرهنگی، بلکه سرمایه‌هایی عملی و کارکردی بوده که می‌توانند ظرفیت‌های ژئوپلیتیکی یک بازیگر محلی را شکل دهند و پیامدهای معناداری برای امنیت ملی و منطقه‌ای ایجاد کنند. یافته‌های حاصل از تحلیل تأیید می‌کنند که بازتعریف و تقویت روایت‌های هویتی، انسجام اجتماعی را افزایش می‌دهد. این انسجام به‌عنوان یک متغیر میانجی، ظرفیت بسیج‌گری و مشروعیت سیاسی را تقویت می‌کند و در نهایت، از طریق سازوکارهای سازمانی و میدانی، توان انصارالله برای اعمال کنترل بر گذرگاه راهبردی باب‌المنذب و ورود فعال به معادلات ژئوپلیتیکی منطقه‌ای را ارتقا می‌بخشد. بر این اساس، هویت در این مطالعه نه پس‌زمینه‌ای فرهنگی، بلکه متغیری فعال و علی در تنظیم توازن‌های قدرت محلی و فرامحلی تلقی می‌شود. یافته‌ها نشان می‌دهند که تبدیل «معنا» به «قدرت مادی» از طریق سه سازوکار مکمل تحقق می‌یابد. نخست، انباشت اعتماد و سرمایه اجتماعی در شبکه‌های قبیله‌ای که بسیج نیروی انسانی و لجستیکی را تسهیل می‌کند. دوم، تولید و بازتولید روایت‌های نمادین و هستی‌شناختی که فرایند «امنیتی‌سازی» را ممکن ساخته و اقدامات نظم‌دهنده را مشروع جلوه می‌دهد و سوم، تلفیق ساختارهای سنتی محلی با عناصر سازمانی که امکان سازمان‌دهی میدانی و تسلط بر فضاهای جغرافیایی حساس را فراهم می‌آورد. این سه‌گانه نشان می‌دهد که امنیت‌سازی زمانی اثربخش است که به سرمایه‌های هویتی متصل شود و در قالب نهادها و سازوکارهای عملی تحقق یابد.

این پژوهش بر اهمیت ادغام مؤلفه‌های نرم هویتی و سرمایه اجتماعی در مدل‌های تبیینی ظرفیت ژئوپلیتیکی بازیگران غیردولتی تأکید دارد و با برقراری پیوندی علی و قابل‌ردیابی میان چارچوب مکتب کپنهاگ، نظریه سرمایه اجتماعی و مفهوم امنیت هستی‌شناختی، نشان می‌دهد که تفسیرهای صرفاً سخت‌افزاری از قدرت برای درک پویایی‌های امنیتی خاورمیانه ناکافی است. از این رو لازم است لایه‌های معنایی و شبکه‌های اجتماعی به‌مثابه متغیرهای تعیین‌کننده در تحلیل این عرصه مورد توجه قرار گیرند. در سطح عملی، نتایج پژوهش بر یک دوگانگی مهم دلالت دارند. از یک سو، سرمایه‌های هویتی می‌توانند بسترهای ثبات محلی و افزایش ظرفیت حکمرانی را فراهم آورند. از سوی دیگر، در غیاب نهادهای شمول‌گرا و چارچوب‌های حقوقی کارآمد، همین سرمایه‌ها ممکن است به تقویت بازیگران مسلح و تشدید رقابت‌های منطقه‌ای بینجامند. کنترل باب‌المنذب توسط یک بازیگر محلی مبتنی بر هویت، نمود عینی این دوگانگی است.

بر این مبنای، پژوهش مجموعه‌ای از پیشنهادها برای سیاست‌سازی ارائه می‌دهد. در سطح ملی، تدوین سیاست‌های هویتی شمول‌گرا با مشارکت رهبران قبیله‌ای در سازوکارهای تصمیم‌سازی و امنیت محلی، نوسازی ابزارهای سنتی حل‌وفصل‌منزعه و پیوند آن‌ها با نهادهای رسمی، تمرکز بر برنامه‌های بازسازی و توسعه محلی به‌ویژه در مناطق بندری و تضمین شفافیت در توزیع منابع و کمک‌ها، از اهمیت اساسی برخوردار است. در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی، ضرورت دارد سازوکارهای چندجانبه‌ای برای تضمین امنیت کشتیرانی در باب‌المنذب شکل گیرد. این امر با گسترش همکاری‌های دریایی مبتنی بر شفافیت و مشارکت محلی، اجرای برنامه‌های توانمندسازی اجتماعی و طراحی کمک‌های بشردوستانه متناسب با بافت‌های هویتی معنا می‌یابد و می‌تواند بنیانی پایدار برای امنیت و توسعه در این گذرگاه راهبردی فراهم آورد. در جمع‌بندی نهایی، این پژوهش نشان می‌دهد که هم‌افزایی میان جمعیت (شبکه‌های اجتماعی و قبیله‌ای)، معنا (روایت‌های هویتی و فرایند امنیت‌سازی) و ژئوپلیتیک (موقعیت راهبردی باب‌المنذب) ساختاری نوین از قدرت تولید کرده است^۱ که با ابزارهای سنتی سیاست خارجی یا موازنه نظامی قابل توضیح نیست. بازتعریف

^۱ افراسیابان، و. و نورمحمدی، م. (۱۴۰۴). هم‌افزایی معنا، جمعیت و ژئوپلیتیک در بازتعریف هویت دولت‌های خاورمیانه. فصلنامه محیط‌شناسی جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه دفاع ملی.

هویت در یمن، در سطحی بنیادی، الگوهای توزیع قدرت و امنیت در منطقه را دگرگون می‌سازد. از این رو، نظریه‌پردازی و سیاست‌گذاری در خاورمیانه ناگزیر است این پیوند پیچیده میان معنا، شبکه و جغرافیا را در کانون تحلیل و عمل خود قرار دهد.

References

- ACAPS. (2020). Tribes in Yemen: An introduction to the tribal system (Thematic report). Yemen Analysis Hub. https://www.acaps.org/fileadmin/Data_Product/Main_media/20200813_acaps_the_matic_report_tribes_in_yemen_0_0.pdf
- ACLED. (2024). Yemen situation update: April 2024. ACLED. <https://acleddata.com/update/yemen-situation-update-april-2024>
- Afrasiaban, V., & Nourmohammadi, M. (2025). Synergy of meaning, population and geopolitics in redefining the identity of Middle Eastern states. *Iranian Journal of Environmental Studies*. National Defense University.
- Alwaght. (2015). Ansarullah to bring stability and democracy to Yemen. Alwaght News. <http://alwaght.net/en/News/6008/Ansarullah-to-Bring-Stability-and-Democracy-to-Yemen>
- Al-Yadoomi, H. (1991). The strategic importance of the Bab al-Mandab Strait (Individual Study Project). U.S. Army War College. <https://apps.dtic.mil/sti/tr/pdf/ADA236804.pdf>
- Association of Religion Data Archives. (2025). Yemen - National profiles | World religion. The ARDA. Retrieved September 30, 2025, from <https://www.thearda.com/world-religion/national-profiles?u=244c>
- Bonnefoy, L. (2018). *Yemen and the World: Beyond Insecurity*. Oxford University Press.
- Bertelsmann Stiftung. (2024). BTI 2024 country report — Yemen. Gütersloh: Bertelsmann Stiftung. https://bti-project.org/fileadmin/api/content/en/downloads/reports/country_report_2024_YEM.pdf
- Buzan, B., Wæver, O., & de Wilde, J. (1998). *Security: A new framework for analysis*. Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers.
- Carter, B. (2017). Social capital in Yemen (K4D Helpdesk Report No. 138). Institute of Development Studies. <https://gsdrc.org/wp-content/uploads/2017/06/138-Social-capital-in-Yemen.pdf>
- Coface. (2025). Bab el-Mandeb Strait: Tension at a global trade route. Coface. <https://www.coface.ch/news-publications-insights/bab-el-mandeb-strait-tension-at-a-global-trade-route>
- Day, S. W. (2012). *Regionalism and Rebellion in Yemen: A Troubled National Union*. Cambridge University Press.
- Dehghani Firoozabadi, S. J. (2009). Ontological security in the foreign policy of the Islamic Republic of Iran. *Foreign Relations Quarterly*, 1(1), 3–20. <https://doi.org/10.1001.1.20085419.1388.1.1.3.8>

- Eroukhmanoff, C. (2018). Securitisation theory: An introduction. E-International Relations. <https://www.e-ir.info/2018/01/14/secritisation-theory-an-introduction/>
- Fiveable Content Team. (2025). Theories of international relations unit 3 review: Securitization theory. Fiveable. <https://fiveable.me/theories-of-international-relations/unit-3/secritization-theory/study-guide/7NnNzn5CzEmExQvI>
- Flohr, M. (2025). Key concept: Securitization (Copenhagen School). Critical Legal Thinking. <https://criticallegalthinking.com/2025/03/31/key-concept-secritization-copenhagen-school/>
- Franco, J. (2024). Who are the Houthis? Ansar Allah's Islamic propaganda in Yemen and beyond. Tel Aviv Notes. <https://dayan.org/content/who-are-houthis-ansar-allahs-islamic-propaganda-yemen-and-beyond>
- Giddens, A. (1991). *Modernity and self-identity: Self and society in the late modern age*. Stanford University Press.
- Gittel, R., & Vidal, A. (1998). *Community organizing: Building social capital as a development strategy*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Hartkorn, S. (2009). In search for strength: A case study of regime (in)security in Yemen (Master's thesis, Lund University, Department of Political Science). Lund University Publications. <https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOId=1459279&fileOId=1459280>
- Heistein, A. (2024). The Houthis are deeply unpopular in Yemen – and that's an opportunity. The Cipher Brief. https://www.thecipherbrief.com/column_article/the-houthis-are-deeply-unpopular-in-yemen-and-thats-an-opportunity
- Jalal, I. (2025). Leverage beyond Yemen: Ansar Allah and its Iraqi alliances. Malcolm H. Kerr Carnegie Middle East Center. <https://carnegieendowment.org/research/2025/02/leverage-beyond-yemen-ansar-allah-and-its-iraqi-alliances?lang=en>
- Jalal, I. (2020). *The Political Thought of Yemen's Houthi Movement (Ansar Allah)*. Academia.edu.
- Jones, S. G., Thompson, J., Ngo, D., McSorley, B., & Bermudez, J. S., Jr. (2021). The Iranian and Houthi war against Saudi Arabia (CSIS Briefs). Center for Strategic and International Studies (CSIS). https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/publication/211221_Jones_IranianHouthi_SaudiArabia.pdf
- Kim, H. Y. (2018). Effects of social capital on collective action for community development. *Social Behavior and Personality*, 46(6), 1011–1028. <https://doi.org/10.2224/sbp.7082>
- Knights, M. (2018). The Houthi war machine: From guerrilla war to state capture. *CTC Sentinel*, 11(8). Combating Terrorism Center at West Point. <https://ctc.westpoint.edu/houthi-war-machine-guerrilla-war-state-capture/>

- Krasna, J. (2024). Dire straits – Houthi aggression in the Bab al-Mandab Strait. Macdonald-Laurier Institute. <https://macdonaldlaurier.ca/dire-straits-houthi-aggression-bab-al-mandab-joshua-krasna/>
- Labib, A. (2024). Bab El-Mandeb Strait and its impact on Red Sea security and stability. NCMES. <https://en.ncmes.org/3360/>
- Leuenberger, D., & Reed, C. (2015). Social capital, collective action, and collaboration. In *Advancing collaboration theory* (1st ed.). Routledge.
- McGlinchey, S., Walters, R., & Scheinpflug, C. (2017). The basics of securitisation theory. In *International relations theory* (E-International Relations). E-International Relations. [https://socialsci.libretexts.org/Bookshelves/Sociology/International_Sociology/Book:International_Relations_Theory\(McGlinchey_Walters_and_Scheinflug\)/14:_Securitization_Theory/14.01:_The_Basics_of_Securitisation_Theory](https://socialsci.libretexts.org/Bookshelves/Sociology/International_Sociology/Book:International_Relations_Theory(McGlinchey_Walters_and_Scheinflug)/14:_Securitization_Theory/14.01:_The_Basics_of_Securitisation_Theory)
- Mirahmadi, M., & Ahmadvand, V. M. (2014). Identity and intellectual foundations of the Ansar Allah movement in Yemen. *Political Thought in Islam*, 2–3(Winter–Spring), 145–164. <https://ensani.ir/file/download/article/20160220155447-9994-13.pdf>
- Mitzen, J. (2006). Ontological security in world politics: State identity and the security dilemma. *European Journal of International Relations*, 12(3), 341–370. <https://doi.org/10.1177/1354066106067346>
- Mokhtari Hashi, H., & Shams, M. (2017). Geopolitical analysis of the Yemeni crisis. *Political Geography Research*, 2(5).
- Morrison, H. (2024). The rise of the Houthis: Transforming Yemen's political landscape. JASON Institute for Peace and Security Studies. <https://jasoninstitute.com/the-rise-of-the-houthis-transforming-yemens-political-landscape/>
- Nasr Esfahani, M. (2022). The impact of the conceptual role of the Islamic Revolution on the identity quest of Yemeni Shiites with an emphasis on the Houthi movement. *Islamic Awakening Studies*, 11(1), 55–75. <https://ensani.ir/fa/article/503133>
- Population Pyramid. (2025). Population of Yemen 2025. PopulationPyramid.net. Retrieved September 28, 2025, from <https://www.populationpyramid.net/yemen/2025/>
- Putnam, R. D. (1993). *Making democracy work: Civic traditions in modern Italy*. Princeton University Press.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. Simon & Schuster.
- Qiao, J., Li, Y., & Huang, M. (2024). The geopolitical importance of Bab el-Mandeb Strait: A strategic gateway to global trade. MEPEI. <https://mepei.com/the-geopolitical-importance-of-bab-el-mandeb-strait-a-strategic-gateway-to-global-trade/>
- Robinson, K. (2025). Iran's support of the Houthis: What to know. Council on Foreign Relations. <https://www.cfr.org/in-brief/irans-support-houthis-what-know>

- Roe, P. (2001). The societal security dilemma. Copenhagen Peace Research Institute. <https://ciaotest.cc.columbia.edu/wps/rop01/>
- Saif, M. (2023). Shades of grey: The evolving links between the Houthi and Iran (CRU Policy Brief). Clingendael Netherlands Institute of International Relations. https://www.clingendael.org/sites/default/files/2023-01/Policy_Brief_The_evolution_links_between_the_Houthi_and_Iran.pdf
- Salmoni, B. A., Loidolt, B., & Wells, M. (2010). The sociocultural ecology of the Huthi conflict: Tribalism and religion. In *Regime and periphery in Northern Yemen: The Huthi phenomenon* (pp. 121–150). RAND Corporation. <https://www.jstor.org/stable/pdf/10.7249/mg962dia.12.pdf>
- Schmitz, C. (2011, October). Understanding the role of tribes in Yemen. CTC Sentinel, 4(10), 17–21. Combating Terrorism Center at West Point. <https://ctc.westpoint.edu/wp-content/uploads/2011/11/CTCSentinel-Vol4Iss106.pdf>
- Shahvarpour Najafabadi, S., Mohagheghnia, H., Akbarzadeh, F., & Yousefi, B. (2025). The process of securitizing the ISIS threat in the discourse of the Islamic Republic of Iran: Emphasizing the Copenhagen School theory. *Interdisciplinary Studies in Society, Law, and Politics*. KMAN Publication Inc. <https://journalisslp.com/index.php/isslp/article/view/339>
- Terbec, S. (2024). Bab el Mandeb and tensions in the Red Sea. Center for Geostrategic Research and Terrorism (CEGIT). <https://cegit.org/bab-el-mandeb-and-tensions-in-the-red-sea/>
- The Soufan Center. (2025). The Houthi movement (Ansarallah – “Supporters of God”): Violent non-state actor (VNSA) snapshot. The Soufan Center. <https://thesoufancenter.org/wp-content/uploads/2025/01/Houthis-Snapshot-1.24.25.pdf>
- Toğa, O. (2025). From rebellion to regional power: The Houthis. Daily Sabah. <https://www.dailysabah.com/opinion/op-ed/from-rebellion-to-regional-power-the-houthis>
- U.S. Energy Information Administration. (2019). The Bab el-Mandeb Strait is a strategic route for oil and natural gas shipments. *Today in Energy*. <https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=41073>
- Uhlenhaut, L., Al-Jeddawy, Y., & Ghaleb, M. (2024). A snapshot of Yemeni public sentiment on Red Sea developments. Sana’a Center for Strategic Studies. <https://sanaacenter.org/the-yemen-review/july-sept-2024/23516>
- UN Panel of Experts on Yemen. (2017). Reports on Yemen to the UN Security Council. United Nations Security Council. <https://main.un.org/securitycouncil/en/sanctions/2140/panel-of-experts/work-and-mandate/reports>
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). (2023). Yemen: Internally displaced persons, returnees, and refugees. UNHCR Operational Data Portal. Retrieved September 28, 2025, from <https://data.unhcr.org/en/country/yem>

- United Nations High Commissioner for Refugees. (2024). ANNEX – Compilation of country of origin information on Yemen. Refworld. https://www.refworld.org/sites/default/files/2024-02/opensdocpdf_11_0.pdf
- United Nations High Commissioner for Refugees. (2025). Yemen. UNHCR. Retrieved September 30, 2025, from <https://www.unhcr.org/us/where-we-work/countries/yemen>
- World Health Organization. (2025). Yemen - WHO data. Retrieved September 28, 2025, from <https://data.who.int/countries/887>
- World Population Review. (2025). Yemen population 2025. Retrieved September 30, 2025, from <https://worldpopulationreview.com/countries/yemen>
- Worldometers. (2025). Yemen demographics 2025 (population, age, sex, trends). Retrieved September 30, 2025, from <https://www.worldometers.info/demographics/yemen-demographics/>
- Worldometers. (2025). Yemen population (2025). Retrieved September 30, 2025, from <https://www.worldometers.info/world-population/yemen-population/>
- Zwari, S. A. M. (2024). The geopolitical importance of the Bab al-Mandab Strait and its impact on the economic security of the Zionist regime. International Relations Think Tank (IRThink). <https://www.irthink.com/en/the-geopolitical-importance-of-the-bab-al-mandab-strait-and-its-impact-on-the-economic-security-of-the-zionist-regime/>